

MISSIO

ADVENT • VIANOCE

POŽEHNANÉ VIANOČNÉ SVIATKY A NOVÝ ROK 2026!

**Modlitba zasvätenia sa
Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie**

*Mária, Matka moja, zasväcujem sa
Tvojmu Nepoškvrnenému Srdcu v živote i
v smrti, aby ma chránilo od každej
záhuby duše i tela. Viem, Matka, že tí,
ktorých ochraňuješ sú v bezpečí, a preto
sa odovzdávam Tvojmu Srdcu s úplnou
dôverou pre čas i pre večnosť. Amen.*

Modlitba Panny Márie z Fatimy

*Ó, Ježišu, odpusť nám naše hriechy,
zachráň nás od pekelného ohňa prived'
do neba všetky duše, najmä tie, ktoré
najviac potrebujú Tvoje milosrdenstvo.*

Obeta za hriešnikov: *Ó, Ježišu, toto je z
lásky k Tebe, za obrátenie hriešnikov a na
nápravu hriechov vykonaných proti
Máriinu Nepoškvrnenému Srdcu.*

Modlitby anjela z Fatimy

*Môj Bože, verím v Teba, klaniam sa Ti,
dúfam v Teba a milujem Ťa! Prosím Ťa o
odpustenie pre všetkých, ktorí v Teba
neveria, neklaňajú sa Ti, nedúfajú v Teba
a nemilujú Ťa.*

*Najsvätejšia Trojica, Otec, Syn a Duch
Svätý, hlboko sa Ti klaniam a obetujem Ti
najdrahšie Telo a Krv, dušu a Božstvo
Ježiša Krista, prítomného vo všetkých
svätostánkoch sveta ako nápravu
všetkých urážok, svätokrádeží a
lahostajností, ktorými je On sám
zraňovaný. A skrze nekonečné zásluhy
Jeho Najsvätejšieho Srdca a
Nepoškvrneného Srdca Panny Márie Ťa
presím za obrátenie všetkých úbohých
hriešnikov.*

*Pane Ježišu Kriste, uznávam Ťa za Kráľa
sveta. Všetko, čo bolo stvorené, pre Teba bolo
stvorené. Rob teda so mnou podľa svojho
práva! Obnovujem svoj krstný sľub a
odriekam sa zlého ducha i všetkej pýchy jeho i
všetkých skutkov jeho a sľubujem, že budem
žiť ako príkladný/á kresťan/ka. Obzvláste sa
zaväzujem, že vynaložím všetko, aby som
právam Boha a Tvojej svätej Cirkvi
dopomohol/a k víťazstvu.*

*Božské Srdce Ježišovo, obetujem Ti svoje
úbohé skutky tým úmyslom, aby všetky srdcia
uznali Tvoje sväte kráľovstvo a tak sa
upevnila vláda Tvojho pokoja na celom svete.
Amen.*

Obsah

Obsah	3
Informácie	3
Požehnaná námaha	4
Pápeži 19. storočia	7
Advent	12
Tradičné sväté omše v Advente (nedel'a, sviatok)	14
Roráty (liturgická omša Rorate, farba biela)	16
Štedrý večer v rodine	18
Tradičné sväté omše vo Vianočnom období	19
Biblické dejiny - Príprava na príchod Vykupiteľa	24
Biblické dejiny - Skrytý život Ježišov	30
Kristova vôľa - Najhlavnejšie pravidlo nášho života	34
Vzbudenie dokonalej ľútosti	38

Informácie

Modlitba ku Kristovi Kráľovi: možno získať **plnomocné odpustky raz denne** pri obvyklých podmienkach: svätá spoveď, sväté prijímanie, návšteva kostola s modlitbou na úmysel Svätého Otca. (Pápež Pius XI., 21. 2. 1923)

Misijný časopis je zadarmo, lebo mám záujem, aby si ho prečítal každý, kto chce. Ak by ste ma chceli finančne podporiť, môžete tu: **SK97 8330 0000 0022 0304 8185**

Do **poznámky** uveďte: **Missio** <https://sanctumvitae.sk> (nová url adresa)

V prípade, že chcete **odoberať** tento misijný časopis či novinky zo webovej stránky, môžete ma kontaktovať prostredníctvom **emailu na stránke** - <https://sanctumvitae.sk> v sekcii **Informácie** alebo prostredníctvom sociálnych sietí. **Telegram** · **Facebook**

Vianočné sviatky prežite v rodinnej atmosfére, pretože diabol nenávidí rodinu a radosť v nej, ako aj pravoverných katolíkov, ktorí sa nechcú stať pohanmi a ísť do pekla.

Myšlienky z knihy Cesta podľa svätého Josemariá Escrivá de Balaguer nájdete na sociálnych sieťach (Facebook, Telegram, X, Threads) : <https://bio.link/creativesuzi33>

Požehnaná námaha

Nesmierne sa čudovali lekári a ešte väčšmi sa divili bratia a rehoľníci, keď otec Kolbe striasol sa choroby a vstal zdravý. Pravda, ťažko to nazvať zdravím, keď človek má len polovicu pľúc. Ale otcovi Maximiliánovi to stačilo. Pokladal sa za zdravého a začal pracovať, ako by pracoval na jeho mieste zdravý človek a keď po piatich rokoch od tejto chvíle pozrel na vykonanú cestu a na prekonanú námahu, musela by ho pýcha nadúvať, keby nebol pokorného srdca. Nie sebe pripisoval totiž to všetko, čo za tieto požehnané roky dosiahol, ale pomoci svojich bratov a predovšetkým Nepoškvrnenej. Ved' len na ňu myslel, hrdlačil za tlačiarenským stolom, nedospával z nedostatku času, klesal neraz od únavy, zháňal nové stroje a nové fondy, rozmnožoval náklad mesačníka každým rokom, odpovedal na ohromné množstvá listov, ktoré posielali čitatelia do redakcie, staral sa o každú najmenšiu podrobnosť, o každú skrutku v kaziacom stroji alebo v dýchavičnom motore, vždy pokorný a vždy chudobný, rozdával svoj odev bratom a vždy oslavoval Nepoškvrnenú!...

Po oznámení udiveným lekárom v Krakove, že sa cíti už zdravým, poslušný rozkazu pátra provinciála, prenáša vydavateľstvo "Rytiera Nepoškvrnenej" do konventu v Grodne. V Krakove totiž nebolo dosť miesta pre vydavateľstvo a štrajk tlačiarov ochromoval tlačiarску prácu.

Pozbieral teda svoje úbohé vaky a odcestoval do Grodna. Bolo to v jeseni roku 1922, keď náklad "Rytiera Nepoškvrnenej" v Krakove mal päťtisíc exemplárov.

Otec Maximilián sníva o zväčšení tohto nákladu, čo na dvojnásobok alebo na trojnásobok, ak už tak smelo môže snívať! ... A ak dovolí Boh a pomôže Nepoškvrnenej - možno rozmnoží náklad aj päťnásobne.

Otec Maximilián si uvedomuje, že sa už minulo romantické obdobie misionárstva, že už nestačí chodiť z dediny do dediny, z domu do domu a kázať slovo Božie. V epoche strojov, elektriny, tlače a rádia toto vandrovanie a mozoľné putovanie od zástupu ľudí k zástupu nevládalo by odolávať morálnemu nihilizmu strojovej epochy. Na rádio dnes ešte ťažko myslieť, ale na tlač možno! Chladný, matematický duch veselého fantastu otca Maximiliána vedel vypočítať, že jeho plány možno uskutočniť, hoci udivujú prostredie svojou ako by opovážlivosťou a nedostatkom počítania so skutočnosťou, hoci vyvolávajú skeptický úsmev, ba možno aj ľahkomyselné posmechy a žarty, bude vedieť presvedčiť všetkých o správnosti svojich plánov a o možnosti ich realizovania. Občas musí v sebe udusiť túžbu, aby neodpovedal ostro na žarty alebo posmešky, ktoré si z neho robia pred cudzími osobami, musí sa zmôcť na svätofrantiškánsku pokoru, lebo to vyžaduje služba Nepoškvrnenej. Ved' aj takto presvedčí týchto neveriacich Tomášov. Budú potom pozeráť naň s úžasom a tento úžas bude len zazlievať malosť ich srdca.

Stal si teda za tlačiarensky stroj v grodenskom konvente a pomocou v tlačiarenskom umení zbehlého brata Alberta Olszakowského a niekoľkých rehoľných bratov začal pracovať. A znovu bol všetkým. Redaktorom, tajomníkom, tlačiarom aj knihárom, aj poslom a bohvie čím ešte, zapriahnutý od včasného rána do neskorej noci pri tlačiarenskom kierate a nezanedbával pritom svoje riadne rehoľné povinnosti a najmä predpísané rozjímanie a iné náboženské cvičenia. Navštevuje chorých, zaopatruje ich na

smrť, spovedá v kostole. Bol oslobodený len od kázni a spievaných omší, ale len pre svoje chatrné zdravie. Aj klášterskí bratia, čo mu pomáhali, museli konať klášternú službu, rúbať drevo, upratovať, pracovať v záhrade, keď bolo treba.

A medzitým hodnota bežnej marky klesala zo dňa na deň, znemožňujúc rozvážnu kalkuláciu, zapríčiňujúc nepretržitou devalváciou straty, narúšajúc všetky hospodárske plány, hoci robené len na niekoľko dní napred.

Spočiatku tlačil "Rytiera Nepoškvrnenej" v súkromných tlačiarňach. Postupne v každej z piatich tlačiarň vynárali sa také ťažkosti, že to ustavične narážalo vydavateľstvo na zdržiavanie. Až napokon sto dolárov, ktoré daroval otcovi Maximiliánovi náhodný hosť konventu, P. Cyman z Ameriky, spôsobili zmenu. Upozornený na úsilie otca Maximiliána, ba skôr nemilo dotknutý poznámkami jedného z otcov o jeho úmysloch, ako odpoveď vyplnil mu šek na sto dolárov. Otec Maximilián odcestoval vtedy do Krakova hľadať tlačiarenský stroj za sto dolárov. Našiel napokon užívaný stroj u sestier magdaleniek v Lagiewnikoch blízko Krakova. Kúpil ho teda a priviezol do Grodna. Začiatok bol už teda urobený.

A teraz - ako sa už povedalo - otec Kolbe stal sa všetkým vo svojej tlačiarňi. Prvý vstával do práce, posledný chodil do cely. Odkladá každý groš a dokupuje postupne regál na osem kaziet, spínačku a knihársku rezačku. Krútenie kľukou tlačiarenskeho stroja vysilovalo všetkých. Otec Maximilián kúpil teda starý Dieslov motor a zapriahol ho do práce. Objem "Rytiera Nepoškvrnenej" zväčšuje sa postupne zo šestnástich na dvadsaťštyri strán a z dvadsaťštyri na tridsaťdva, mení sa obálka, rastie náklad z dávnych krakovských päťtisíc výtlačkov na tridsaťtisíc a v roku 1927 dosahuje už osemdesiatitisíc! ... Otec Maximilián neustáva v práci. Tlačí kalendár jeden, druhý, potom už každý rok, ktoré sa mihajú v ohromnom množstve po Poľsku a za hranicami medzi poľskými emigrantmi. A súčasne ustavične kupuje nové stroje a motory, prízemie konventu otriasa sa a hučí od ich práce, na svet vychodia vždy väčšie a väčšie množstvá "Rytiera Nepoškvrnenej", vždy väčší rozširujú kult Nepoškvrnenej! ... V celom Poľsku vznikajú nové krúžky "Milície Nepoškvrnenej", počet Jej ctiteľov rastie, v roku 1928 a teda v piatom výročí jestvovania vydavateľstva počet členov M. I. dosahuje už štyridsaťtisíc a po ďalších piatich rokoch už tristodeväťdesiatšesťtisíc a v roku 1939 presahuje už pol milióna! ...

P. Maximilián ani pri takomto ohromnom úspechu ničím sa nelíši od obyčajného reholného brata. Každý víťazný výsledok povzbudzuje ho ešte k väčšiemu úsiliu, snuje čoraz smelšie plány, ktoré teraz už nevyvolávajú skeptický údiv, ale obdiv. Začína totiž vyrastať v očiach svojho prostredia na akéhosi mýtického titana, ktorý svojím skromným gestom podmaňuje a strhuje za sebou každého, kto sa mu do cesty postaví. Nikto nevie, kedy ten človek odpočíva, kedy spí. Každý vie a vidí len, že je to človek neúmornej práce a horlivej modlitby. A jeho práca je akýmsi vznešeným, radostným náboženským obradom, v ktorom oslavuje Nepoškvrnenú s úsmevom a vierou decka. Otec Maximilián oslavuje chudobu. Vydavateľstvo "Rytiera Nepoškvrnenej" stáva sa sebestačným, ale všetky dôchodky určuje nie pre seba a svojich náboženských druhov, ale rozširuje za ne vydavateľstvo. Zlepšuje administráciu, majstrovsky organizuje všetky

práce vo vydavateľstve, investuje, tlačí čoraz väčšie náklady, znižuje ich cenu, posiela bezplatne tým, čo nemôžu alebo nechcú zaplatiť predplatné, výškou nákladov prevyšuje všetky poľské rekordy a súčasne spí pod roztrhaným pokrovcom alebo ošúchaným plášťom, chodí celé roky v starom svetri, noci roztrhané čížmy, dobré a opravené dáva svojím rehoľným bratom, vyhýba sa všetkému osobnému pohodliu, živí sa najprostejšou stravou, v starostlivosti o iných úplne zabúda na seba, vždy usmiaty a srdečný, vie ovládnuť svoju nervovú vyčerpanosť, nikdy sa nežaluje, tichý a pokorný. Jeho rehoľní druhovia nasledujú ho vo všetkom, učia sa jeho čnosti a aj pri jeho ohromnej mravnej a duševnej prevahe vidia v ňom dobrého rehoľného pátra, predovšetkým nadchýnať všetkých okolo seba kultom Nepoškvrnenej a infikovať svojím Božím detinstvom.

"Naším cieľom je podmaniť celý svet pre Nepoškvrnenú!" píše svojmu bratovi, P. Alfonzovi do Poznaňa.

Otcovi Maximiliánovi ide o tento celý svet. A hoci sa ešte namáha v ďalekom Grodne, skryto už snuje nové smelé dobyvateľské myšlienky. V úkryte premýšľa, ako to urobiť, aby "Rytier Nepoškvrnenej" vychádzal nielen v poľskej reči, ale vo všetkých jazykoch sveta. Neustále má totiž na zreteli významnú úlohu tlačeného slova ako najúčinnivejšej zbrane v boji so zlom. Na prvom Poľskom katolíckom zjazde vo Varšave, koncom augusta v roku 1926, opísal úlohu tlačeného slova a novinára.

"Veľmi vážnym a pred Bohom zodpovedným je postavenie redaktora, najmä novinára," povedal zhromaždeným. "Novinár totiž tvorí verejnú mienku a má ohromný vplyv na spoločnosť. Aby takáto vážna práca mala účinok, nech každý redaktor žije predovšetkým po katolícky, nech sa pomodlí pred napísaním článku, prosíac Boha o osvietenie a pomoc, lebo len od milosti Božej závisí ovocie práce. Ak chceme niekomu niečo dať, sami to musíme mať. Katolícka verejnosť a jej predstavitelia vedeli oceniť hodnotu misijnej práce otca Maximiliána. A tak Svätý Otec Pius XI. udelil "Rytieru" svoje apoštolské požehnanie a Miliciu Nepoškvrnenej obdaril mnohými odpustkami. Okrem toho "Rytier" dosiahol požehnanie dvadsiatichšiestich poľských arcipastierov. To bolo vari veľa! A okrem toho neprerušene prichádzali do redakcie listy, rozličné listy, občas naivné, občas hlboké, ale všetky preniknuté myšlienkou úcty voči Nepoškvrnenej. V listoch domáhali sa nových výtlačkov vydání, oznamovali novozískaných členov Milície Nepoškvrnenej, tešili sa z novozaložených krúžkov združenia, oslavovali Nepoškvrnenú za dosiahnuté milosti, odporúčali sa do modlitieb rehoľných bratov, ďakovali za navrátenú vieru. Otec Maximilián silne bol teda unavený, keď po piatich rokoch námahy musel odcestovať do Zakopaného. Mnohé starosti a nadmierna práca znovu podkopali jeho zdravie. Pred rokmi podliečené suchoty obnovili sa v letných mesiacoch v roku 1926 a hrozne sa prejavili. Nechotne sa rozhodol odcestovať. Žiaľ mu bolo opustiť svoje započaté dielo! Ale páter provinciál rozkázal a P. Maximilián odcestoval poslušný jeho vôli. A na jeho miesto prišiel z Poznaňa jeho brat otec Alfonz.

"A neopováž sa mi ani len myslieť na 'Rytiera'!" prikázal otcovi Maximiliánovi na cestu páter provinciál, úprimne ustarostený o jeho zdravie. Otec Maximilián schýlil vtedy pokorne hlavu.

Pápeži 19. storočia

- Lev XIII. (1878 - 1903)
- Blahoslavený Pius IX. (1846 - 1878)
- Gregor XVI. (1831 - 1846)
- Pius VIII. (1829 - 1830)
- Lev XII. (1823 - 1829)
- Pius VII. (1800 - 1823)

Lev XIII. (1878 - 1903, pontifikát 25 rokov a 5 mesiacov)

Pápež Lev XIII., občianskym menom

Vincenzo Giocchino Pecci sa narodil 2. augusta 1810 v Carpineto Romano. Za pápeža bol zvolený 20. februára 1878. Od svojej kňazskej vysviacky (1837) pôsobil v pápežských diplomatických službách. Prejavil sa ako pápež, ktorý chcel Cirkev v rámci tradičnej náuky viesť neporušenú aj v nastupujúcej modernej dobe. V niektorých oblastiach nadviazal na postoj Pia IX. Tak napríklad svoj odmietavý vzťah k socializmu, komunizmu a nihilizmu prejavil v encyklike *Quod apostolic muneris* (1878) a proti slobodomurárstvu v encyklike *Humanum genus* (1884). V intelektuálnej oblasti encyklikou *Aeterni Patris* (1879) zdôrazňuje význam svätého Tomáša Akvinského. Na tento účel bola zriadená v Ríme Pápežská akadémia svätého Tomáša (1880). Podporoval tiež štúdium astronómie a prírodných vied vo Vatikáne a vyzval katolíckych historikov, aby písali objektívne. Preto sprístupnil Vatikánske archívy (1883) pre vedcov bez ohľadu na vierovyznanie.

Vzhľadom na nové kritické metódy v encyklike *Providentissimus Deus* (1893) stanovil smernice pre biblický výskum. Niekoľko dokumentov venoval spoločensko-politickému poriadku. Jeho najslávnejšia encyklika *Rerum novarum* (1891) sa venovala sociálnej otázke, kde nielen podporoval súkromné vlastníctvo, ale aj spravodlivú mzdu, práva pracujúcich a odbory. Pre toto angažovanie sa v sociálnej oblasti ho nazvali "pápež pracujúcich".

Leo XIII. dal zaviesť do Vatikánu telefóny a nainštalovať radiátory. Nikdy však nechcel pristúpiť na jednu vec, a to na auto. Vydal predpis o nosení čiapky. Túto malú pokrývku hlavy nosia pápež, kardináli, biskupi a preláti. Je zo súkna a hodvábu, iba pápežova je zo zamatu: pre biskupov fialovej farby, pre kardinálov purpurovej, pre pápeža bielej. Nazýva sa solideo (Soli Deo - jedine pred Bohom), pretože sa sníma na vyjadrenie úcty k Najsvätejšej oltárnej sviatosti.

V súvislosti s týmto dlhým pontifikátom sa rozpráva aj táto príhoda: Lev XIII. vyžadoval, aby mu bol predstavený každý nový švajčiarsky gardista. Pri tejto príležitosti zvykol klásť novým vojakom tri otázky v tomto poradí: Koľko máš rokov?

Ako dlho sa vieš postiť? Žije ešte tvoj otec a matka? Keď raz nastúpil švajčiarsky gardista, ktorý nerozumel taliansky, naučil ho jeho nadriadený odpovede na tri otázky podľa poradia.

Úplne náhodou však pápež zmenil v tento deň poradie otázok a začal druhou otázkou: "Ako dlho sa vieš postiť?"

"Dvadsaťštyri rokov," odpovedal gardista. "Koľko máš rokov?" pýtal sa pápež ďalej. "Dva dni," odpovedal vojak.

Začudovaný pápež Lev XIII. zvolal: "Jeden z nás dvoch určite prišiel o rozum!" Gardista, ktorý tieto slová považoval za tretiu otázku, odpovedal: "Obaja, Vaša Svätosť."

Aj keď na prelome storočí Cirkev prežívala neľahké obdobie v mnohých oblastiach, predsa tu nemožno nevidieť obrody, ktorá sa prejavuje aj pri vzniku nových rehol'ných spoločenstiev. V rokoch 1819 - 1912 vzniklo v Cirkvi 380 nových reholí a kongregácií.

Boh sa staral o svoj ľud v tomto čase aj mimoriadnou cestou. Svedčia o tom zjavenia Panny Márie v Lurdoch (1858), vo Fatime (1917) a na iných milostivých miestach. Pápež Lev XIII. zomrel 20. júna 1903 vo veku 93 rokov. Je pochovaný v Lateránskej bazilike.

Blahoslavený Pius IX. (1846 - 1878, pontifikát 31 rokov a 8 mesiacov)

Nástupca Gregora XVI. na Petrovom stolci, občianskym menom **Giovanni Maria Mastai Ferretti** sa narodil 13. mája 1792 v Senigallii. Za pápeža bol zvolený 16. júna 1846. Zo začiatku bol považovaný za liberála. Avšak revolučná kríza v roku 1848 (jar národov) rozhodla o jeho vzťahu k oslobodzovacím hnutiam. V roku 1848 Pius IX. musel utiecť z Ríma, pretože odmietol viesť vojnu proti Rakúsku. Taliansky parlament pozbavil pápeža jeho svetskej moci. Po zásahu európskych mocností sa pápež 14. apríla 1850 vrátil do Ríma. Francúzske vojská zostali v Ríme do roku 1870 a tak načas udržali politický vplyv pápeža. Všetky tieto okolnosti rozhodli o negatívnom vzťahu Pia IX. k novodobým oslobodzovacím hnutiam.

Pápež Pius IX. 8. decembra 1854 vyhlásil dogmu o Nepoškvrnenom počatí Panny Márie. Svoju nedôveru k novodobému systému slobody vyjadril v encyklike *Quanta cura* (1864), ku ktorej pripojil Syllabus, čiže zoznam novodobých bludov.

Aj napriek tomu, že v júni 1867 zverejnil úmysel zvolať všeobecný koncil, nešlo mu o vysvetlenie pápežskej neomylnosti. Nakoniec aj napriek nesúhlasu niektorých

Louis Veuillot v jednom zo svojich listov píše, ako raz uviedol P. Carrier, generálneho predstaveného sulpiciánov, k Piovi IX. Po tom, čo pápež s radosťou pozdravil dôstojného pátra, vyzval ho, aby si sadol. Kreslo, na ktoré ukázal, bolo však zapratané novinami. Zmätený hosť sa zdráhal noviny odložiť. "Ach," povedal pápež, "sú to len revolučné noviny, na ne si pokojne môžete sadnúť."

Dňa 20. septembra 1870, krátko po vyhlásení neomylnosti, obsadili Rím Piemontčania a tým sa navždy postarali o koniec cirkevného štátu. Pápež Pius IX. exkomunikoval všetkých iniciátorov a účastníkov dobytia Večného mesta. Tým bol z Cirkvi vylúčený aj taliansky kráľ Viktor Emanuel II.

Povráva sa, že pápež preto, aby zabránil akémukoľvek nedorozumeniu, zakázal kanonikom v Bazilike svätého Petra na Vianoce spievať antifónu *Ó Emanuel*. Keď sa 9. januára 1878 dozvedel, že Viktor Emanuel zomiera, zrušil interdikt a poslal mu svoje požehnanie. Keď kráľ zomrel, dobrácky poznamenal: "Potvorský chlapík, nestačilo mu, že ma obral tu na zemi o moje štáty, ešte mi chce vziať aj moje miesto v raji!" Krátko nato Pius IX. nasledoval svojho protivníka; zomrel totiž 7. februára v tom istom roku.

účastníkov koncilu výpovede týkajúce sa pápeža boli zaradené do konštitúcie *De Ecclesia Christi* a do dogmatickej konštitúcie *Pastor aeternus*. Vzťahujú sa nielen na neomylnosť pápeža vo veci viery a mravov, ktoré stanoví pre celú Cirkev *ex cathedra* a sú neomylné, ale aj na rozsah pápežských právomocí.

Pontifikát Pia IX. sa najmä v misijnej oblasti môže považovať za prelomový. Zatiaľ čo v roku 1815 počet katolíckych misionárov, ktorí pracovali na mimoeurópskych kontinentoch, neprekračovali 300 (nepočítajúc tých, ktorí sa zaoberali didaktickou a výchovnou činnosťou), v roku 1900 ich bolo 6100. A tak v rokoch 1840 - 1878 počet katolíkov v misijných krajinách sa strojnásobil - z necelých 5 miliónov na takmer 15 miliónov. Pápež Pius IX. zomrel 7. februára 1878 ako 86-ročný. Je pochovaný v San Lorenzo fuori le Mura v Ríme. V Jubilejnom roku 2000 bol vyhlásený za blahoslaveného.

Gregor XVI. (1831 - 1846, pontifikát 15 rokov a takmer 4 mesiace)

V 19. storočí, najmä v jeho druhej polovici musela Cirkev čeliť náporu nielen liberálnym režimom, ale aj množstvu rozličných filozofických, vedeckých, politických a ideologických prúdov, ako bol materializmus, agnosticizmus, ateizmus, nacionalizmus, marxizmus... Cirkev nebola na takúto konfrontáciu pripravená a zvyčajne namiesto dialógu o takýchto prúdoch zaujala odmietavé stanovisko. Prejavilo sa to aj počas pontifikátu Gregora XVI., kamaldulského mnicha, profesora filozofie, ktorý sa občianskym menom volal **Bartolomeo Alberto Cappellari**. Narodil sa 18. septembra 1765 v Bellune. Za pápeža bol zvolený 2. februára 1831.

O Gregorovi XVI. sa rozpráva, že raz prijal na audiencii kardinála a ponúkol mu štipku šnupavého tabaku. Na to Eminencia odpovedala: "Svätosť, túto neresť nemám." Pápež pohotovo odpovedal: "To nie je neresť, lebo keby bola, mali by ste ju."

V Ríme pôsobil od roku 1795 a bol svedkom toho, keď Francúzi v roku 1799 väznili pápeža Pia VI., ktorý vo väzení aj zomrel. Vtedy vyšlo jeho dielo s názvom *Víťazstvo Svätej stolice a Cirkvi nad útokmi novotárov*. Obhajoval v ňom pápežskú neomylnosť a svetskú moc Svätej stolice a odmietol nároky podriaďiť ju štátnej kontrole. Ako neskorší prefekt Kongregácie pre šírenie viery vniesol nové prvky do misionárskej práce. V službe pápeža prejavil odmietavý postoj voči talianskemu nacionalizmu.

V encyklike *Mirari vos* odsúdil odluku Cirkvi od štátu a moderný liberalizmus. Kritizoval racionalizmus a fideizmus. Zdvihol protestný hlas (1845) proti prenasledovaniu katolíkov v Rusku. Podporoval výskum v rímskych katakombách a založil aj etruské a egyptské múzeum vo Vatikáne a kresťanské múzeum v Lateráne. Zaslúžil sa o obnovu Baziliky svätého Pavla.

Rím opustil len zriedkakedy, územie Talianska nikdy. Politike sa rozumel málo. Gregor XVI. získal zásluhy v oblasti misií (Afrika, Ázia), kde ustanovil apoštolských

vikárov. Bol láskavý, pobožný a skromný. Zomrel 1. júna 1846. Bol pochovaný v Bazilike svätého Petra.

Piux VIII. (1829 - 1830, pontifikát 1 rok a 8 mesiacov)

Kardinála **Francesca Saveria Castiglioniho** za pápeža zvolili 31. marca 1829 a intronizovaný bol 5. apríla. Choroba mu však sťažovala zohrať úlohu, aká sa vyžadovala od najvyššieho pastiera Cirkvi. Narodil sa 20. novembra 1761 v Cingoli v Ancone.

Okamžite získal obľubu medzi rímskym ľudom, lebo dal odstrániť neoblúbené "mriežky" na hostincoch. Pius VIII. bol okrem vernosti princípom prezieravým mužom. Hoci sa usiloval o zmierenie, ani jemu sa nepodarilo zastaviť stále rastúce aktivity hnutí v cirkevnom štáte, ktoré chceli dosiahnuť zjednotenie územia Talianska. Pápež, ktorý sa prednostne venoval náboženským úlohám, vyvinul napriek svojim neduhom obdivuhodnú činnosť. Zaslúžil sa o rozšírenie misií vo svete.

Pius VIII. vyjednával so sultánom v prospech Arménov. Podporoval poľnohospodárstvo a rozvoj pošty ako stálej štátnej služby. Dal podnet na zavedenie poštovej služby vo Vatikáne. Zomrel 30. novembra 1830. Pochovaný bol v Bazilike svätého Petra.

Napriek tomu, čo pápež urobil dobre, kritickí Rimania o ňom hovorievali: *"Eglie e un buon vecchio, egli dorme sempre e tutto sta in pace"* Je to dobrý starec, stále spí a všetkému dá pokoj.

Lev XII. (1823 - 1829, pontifikát 5 rokov a približne 5 mesiacov)

Lev XII., občianskym menom **Annibale della Genga** mal reformného ducha. Narodil sa v Genge v Spoleto. Za pápeža bol zvolený 28. septembra 1823 a intronizovaný 5. októbra. Jeho prvé opatrenia potvrdzovali starú rímsku tradíciu, podľa ktorej sa má každý pápež pridržať zásady, že nemá ísť vo všetkom v šľapajach predchodcu. Rezidenciu preložil z Kvirinálu (súčasnú sídlo talianskeho prezidenta), kde bol mimochodom zvolený, do Vatikánu. Lev XII. bol prvým pápežom, ktorý si za stále sídlo zvolil Vatikán a z Kvirinálu odišiel.

V roku 1825 oslavoval Lev XII. v poradí dvadsiaty svätý rok osobitne slávnostne. Zo strachu pred revolucionármi, ktorí chceli zjednotiť územie Talianska, dal každého rímskeho pútnika prehliadnuť aj preto, aby sa uistil, či pri sebe nemá nepriateľské pamflety a nedovolené zbrane. Pápež tvrdo postupoval proti tajnému zväzu Carbonari. Pustil sa aj do morálnej obnovy mesta Rím. Čo však najviac vzbudilo nevôľu občanov, bol povestný zákon "Cancelleri", ktorý

Počas konkláve, z ktorého mal ako pápež vstúpiť kardinál Annibale della Genga, koloval v Ríme takýto odkaz: *"Chi vuol che l'ordine in tutto venga, preghi che scelgasi il della Genga."* Kto chce, aby vládok poriadok, nech sa modlí, aby bol zvolený della Genga.

Keď Lev XII. zomrel, jeho neprajníci hovorili: *"Tu odpočiva vo svojom i v našom pokoji della Genga."*

hostinským za určitých podmienok zakazoval predávať víno. Pre obmedzenie nadmerného požívania alkoholu medzi Rimanmi, dal zavesiť na vchod krčiem "mriežky", kde mali nadmerní konzumenti alkoholu zakázaný vstup.

Politické a vojenské udalosti posledných dvadsaťpäť rokov rozvrátili celé štruktúry. Stačí spomenúť príbeh Francúzskej revolúcie, presadzovanie jakobínskych tendencií v Európe, tlak Francúzska na Taliansko pri vytváraní Zaalpskej, Ligúrskej, Neapolskej a Rímskej republiky, násilné odvečenie pápeža Pia VI. v roku 1799 a jeho väznenie vo Francúzsku. Zomrel 29. augusta v tom istom roku. Na pozadí týchto udalostí ľahko pochopíme, že nový pápež Pius VII. nemohol vyhlásiť a sláviť svätý rok.

Prvá bula k Jubilejnému roku 1825 *Quod hoc ineunte saeculo* bola zverejnená 24. mája 1824; 19. decembra sa konalo druhé vyhlásenie. Hospodárska, potravinová a spoločenská situácia v Ríme určite nebola najlepšia, a preto sa objavili početné a rozmanité námietky proti sláveniu tohto jubilejného roka. Lev XII. bol však neoblomný a celú zodpovednosť vzal na seba. Nariadil, aby sa všetko pripravilo na otvorenie svätej brány a v duchu tradícií ju otvoril v Bazilike svätého Petra v predvečer Vianoc v roku 1824. Ním poverení kardináli vykonali rovnaký ceremoniál v ostatných troch bazilikách. Obrad, ktorý sa mal konať v Bazilike svätého Pavla za hradbami, kvôli požiaru nahradili obradom v chráme Santa Maria in Trastevere.

Pútnikov zo všetkých kútov sveta bolo okolo 380 000. Pápež Lev XII. dal zrekonštruovať požiarom zničenú Baziliku svätého Pavla. Pri požiari boli zničené aj mnohé fresky pápežskej ikonografie. Pápež potvrdil rehol'u jezuitov a z indexu stiahol Galileove diela. Zomrel 10. februára 1829. Je pochovaný v Bazilike svätého Petra.

Pius VII. (1800 - 1823, pontifikát 23 rokov a 5 mesiacov)

Francúzska revolúcia sa výrazným spôsobom pričinila o to, že v západnej Európe sa začali šíriť osvieteniské myšlienky. Tento proces sa rozvíjal v nasledujúcom napoleonskom období a zasiahol celú Európu. Starý kontinent zmenil svoju tvár.

Nový pápež, občianskym menom **Luigi Barnaba Chiaramonti** sa narodil v Cesene 14. augusta 1742. Za pápeža bol zvolený v Benátkach 14. marca 1800 a o sedem dní bol uvedený na stole svätého Petra. Prijal meno Pius.

Pius VII., pôvodne benediktín, sa v roku 1785 stal biskupom v Imole a bol vymenovaný za kardinála. Podľa historikov bol tolerantný a reformne ladený. S Napoleonom (1804 - 1814) uzavrel v roku 1801 konkordát, ktorý posilnil Cirkev vo Francúzsku. Korunoval ho za cisára v Paríži za ponižujúcich podmienok. V roku 1804, keď si cisár v prítomnosti pápeža sám položil na hlavu cisársku korunu.

Jeho pontifikát bol poznačený nedorozumeniami s Napoleonom, ktorý v roku 1808 obsadil Rím a o rok neskôr dal pápeža doveziť do Savony a potom do Francúzska. Pius VII. sa mohol vrátiť do Večného mesta až v roku 1814. Skutočnosť, že pápež mal odvahu čeliť Napoleonovi, ktorého postihol cirkevným trestom - exkomunikáciou, zatiaľ čo už všetky vlády kontinentu pred ním kapitulovali, priniesli pápežstvu veľkú prestíž. Napríklad v roku 1819 napísal francúzsky filozof a vyslanec v Petersburgu knihu s

názvom *Du Pape* (Od pápeža), v ktorej neomylného pápeža označil za záruku poriadku a stability vo svete. Štátnym sekretárom Pia VII. bol známy kardinál Consalvi.

V tomto období možno veľmi výrazne vidieť hnutie, ktoré je označované výrazom ultramontanizmus (lat. *ultra montes* - za Alpami), ktoré vyzdvihovalo pápežskú autoritu a neobmedzenú moc pápeža voči štátu. Hnutie sa takto postavilo proti liberálnym hnutiam (galikanizmu, jansenizmu, jozefinizmu, febronianizmu a iným).

Pápež 7. augusta 1814 bulou *Sollecitudo animarum* obnovil reholu jezuitov. Schválil a zaviedol bielo-žltú pápežskú vlajku. Vo Vatikáne založil lapidárium, výsledok trpezlivej práce Gaetana Mariního, a múzeum Chiaramonti. Dal zriadiť aj Vatikánsku galériu, ktorá je vďaka svojim zbierkam jednou z najbohatších vo svete. V roku 1804 potvrdil erigovanie Košického biskupstva. Zomrel 20. augusta 1823. Pochovaný bol v Bazilike svätého Petra.

Krátko pre korunováciu Napoleona sa pápež dozvedel, že manželstvo budúceho cisára s Jozefínou nie je cirkevne uzatvorené. Pápež odmietol korunováciu slovami: "Ó, dcéra, v akom poľutovaniahodnom stave žijete... Načo by vám bola koruna, keď vášmu spojeniu chýba požehnanie nebies?" Nahnevaný Napoleon nakoniec ustúpil a o polnoci pred korunováciou sa dal zosobať strýkom - kardinálom Feschom. Na vrchole svojej moci sa Napoleon jedného dňa odvážil povedať svojmu zajatcovi Piovi VII.: "Svätosť, rímska cirkev si vystačí aj bez vás." Nato mu pápež bez mihnutia brvou odpovedal: "Rovnako, ako si môže Francúzsko vystačiť bez vašej cisárskej výsosti."

Advent

Advent je z latinského slova *adventus* a znamená príchod. Adventom sa začína nový cirkevný rok, v ktorom Cirkev znova prechádza tajomstvami Pána a prežíva celý život svojo božského Ženicha. Advent nám pripomína tých 4000 biblických rokov, počas ktorých celé ľudské pokolenie očakávalo Adamovi a Eve a patriarchom prisľúbeného a prorokmi predpovedaného Mesiáša: "*Povedzte dcére Siona: Hľa, prichádza tvoja spása*" (Iz 62, 11). "*Hľa, váš Boh... sám príde a spasí vás*" (Iz 35, 4). Preto každý kresťan ďakuje v Adventnom období božskému Vykupiteľovi, že pre nás a pre našu spásu zostúpil z nebies do života Panny Márie a z nej sa narodil. Aj ty ho pros, aby zostúpil aj do tvojho srdca a posvätil ňu. Nevynechaj vianočnú svätú spoveď a častejšie prijímaj Kristovo Telo, hoci ti to Cirkev pod hriechom neprikazuje, ako je to na Veľkú noc.

ADVENTNÉ OBDOBIE 2025 (Novus Ordo, rok A, cyklus II.)

1. adventná nedeľa: 30.11.
2. adventná nedeľa: 7.12.
3. adventná nedeľa (Nedeľa Gaudete): 14.12.
4. adventná nedeľa: 21.12.

Mysli na druhý, slávny Ježišov príchod:

- keď už nepríde ako slabé, biedne dieťa v podobe sluhu;
- ani skrytý pod podobami chleba a vína, kde denne sprítomňuje na oltári svoju obetu na kríži;
- ale príde v oblakoch s veľkou mocou a slávou obklopený anjelmi ako sudca živých i mŕtvych;
- spravodliví pôjdu do večného života a bezbožní do večného trápenia;

Predstav si strach toho dňa a iste sa uchrániš od mnohých hriechov. Pripravuje sa už teraz, aby si mohol s radosťou uvítať prichádzajúceho Pána.

Adventné obdobie má dvojaký význam:

- je časom prípravy na slávnosť Narodenia Pána, v ktorom sa pripomína prvý príchod Božieho Syna medzi ľuďmi;
- je to čas, v ktorom sa touto pripomienkou zameriava ľudská myseľ na očakávanie druhého Kristovho príchodu na konci vekov;

Adventné obdobie je časom nábožného a radostného očakávania. Začína sa prvými večerami nedele, ktorá pripadá na 30. november alebo mu je najbližšia, a končí sa pred prvými večerami Narodenia Pána. V Adventnom období sú štyri adventné nedele.

Adventné obdobie sa delí na dve časti:

- prvá časť je od Prvej adventnej nedele do 16. decembra vrátane. Je to obdobie zamerané viac na eschatológiu - druhý Kristov príchod;
- druhá časť je od 17. do 24. decembra. Je to blízka príprava na slávnosť Narodenia Pána. V omši je osobitná prefácia.

Spolu s Pannou Máriou, ktorá v nevýslovnej láske nosila pod srdcom Božie dieťa, a so svätým Jánom Krstiteľom, ktorý ohlasoval jeho príchod, pripravujeme sa na blízky príchod Pána Ježiša.

Štvrtá adventná nedeľa je silne poznačená mariánskymi motívmi. V liturgii hodín na večery sú osobitné antifóny.

V adventných nedeliach sa nespieva Glória, farba je fialová. V prvom týždni sú zimné kántrové dni. Keď je svätá omša z férie, liturgická farba je fialová. Ak je zo spomienky, sviatku alebo slávnosti, farba zodpovedá sviatku.

Rorátna omša je omša o Panne Márii v advente. Môže však byť len do 16. decembra vrátane.

V Adventnom období je **sviatok Nepoškvrnené Počatie Panny Márie**. Pripadá na 8. december a je to prikázaný sviatok. Pred týmto sviatkom sa odporúča deväťdňová pobožnosť.

Ďalej sa odporúča od 15. decembra konať súkromnú pobožnosť **Kto dá prístrešie Svätej Rodine**.

Na Tretiu adventnú nedeľu sa môže použiť ružové rúcho.

Od 17. decembra sú privilegované férie. Nemôže byť svätá omša zo spomienky.

V sobotu pred Prvou adventnou nedeľou otec alebo matka upozorní rodinu na nastávajúci advent, na nový cirkevný rok, všetci sa pomodlia Anjel Pána a zaspievajú niektorú adventnú pieseň.

Ak je nejaká pobožnosť v kostole v sobotu večer alebo potom v nedeľu, treba si dať požeňať adventný veniec. Pri ňom sa po celý advent vo večerných hodinách zhromaždí celá rodina a konajú si nejakú **pobožnosť**:

- časť **radostného ruženca**
- čítanie zo **Svätého písma**
- čítanie z iných náboženských kníh, časopisov, **Nábožných výlevov**
- **novéna** pred **Narodením Pána**
- súkromne konať pobožnosť **Kto dá prístrešie Svätej Rodine** alebo **Betlehenskú cestu**
- **deti môžu značiť na nakreslený stromček dobré skutky**: účasť na svätej omši napríklad sviečočkou, ranné modlitby hviezdíčkou, večerné modlitby salóňkou, sebaapremáhanie jabĺčkom

Tradičné sväté omše v Advente (nedeľa, sviatok) Prvá adventná nedeľa - Dominica I. Adventus. (Štácia vo Veľkom chráme Panny Márie, rúcho fialové)

Počiatočná príprava na príchod Vykupiteľa. S Matkou Kristovou začíname advent (štácia). Je predobrazom Cirkvi, Nevesty Kristovej, ktorá túžobne obracia zrak k nebesiam, odkiaľ očakáva Krista (Introit, graduál, all., ofertórium), hľadá cestu, po ktorej má prísť Spasiteľ a po ktorej mu bude môcť prísť v ústrety. Táto cesta je pravý kresťanský život: skutky svetla, boj so zbraňami svetla a zavrhnutie hriešneho života. Prestáva noc pohanstva, svitá deň kresťanstva. Zúčtujeme konečne so všetkým, čo je v nás ešte pohanského a žíme životom pravého kresťana (lekcia). Aj život človeka a ľudstva je adventom, prípravou na stretnutie sa s Kristom (evangelium). V dnešnej obete ideme v ústrety Kristovi, ktorého prijímame s Božstvom a ľudskou prirodzenosťou (komúnia).

Introit (Ž 25,1-3;4) · **Lekcia** (Rim 13,11-14) · **Graduál** (Ž 25,3-4; Ž 85,8) · **Evanjelium** (Lk 21,25-33) · **Ofertórium** (Ž 25,1-3) · **Komúnia** (Ž 84,13)

Druhá adventná nedel'a - Dominica II. Adventus. (Štácia u Svätého Kríža v Jeruzaleme, rúcho fialové)

Jeruzalem (Cirkev) čaká svojho Kráľa. V duchu putujeme do Jeruzalema, ktorý žije v znamení príprav na príchod kráľov. Očisťujú a ozdobujú ulice, naprávajú cesty, stráže na hradbách bedlivo pozorujú okolie, či sa ešte neblíži. Bazilika svätého Kríža v Ríme odpradáva sa nazývala Jeruzalemom. Preto v duchu sem prichádzame sláviť najsvätejšiu obeť a s novozákonným Jeruzalemom, to jest Cirkvou svätou, pripravovať sa na príchod Kráľa Ježiša Krista (introit, graduál, all., komúnia). Kráľ už vysielal k nám svojho posla svätého Jána Krstiteľa, aby mu pripravil cestu medzi svojich (evanjelium).

Introit (Iz 30,30) · **Lekcia** (Rim 15,4-13) · **Graduál** (Ž 50,2-3; Ž 122,1) · **Evanjelium** (Mt 11,2-10) · **Ofertórium** (Ž 85,7-8) · **Komúnia** (Bar 5,5; Bar 4,36)

8. december - sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie [In Conceptione Immaculata Beatæ Mariæ Virginis, rúcho biele]

Celá krásna si, Mária! Tento sviatok oslavuje vieroučný článok Cirkvi, že Matka Božia od provopočiatku života nebola dotknutá dedičným hriechom, že požívala plnosť milostí. Počiatky tohto sviatku siahajú na Východe až do 6. - 7. storočia a na Západe do 9. storočia. Sixtus IV. zaviedol ho v Ríme od roku 1477 a Kliment IX. rozšíril ho pre celú Cirkev (1708). Pius IX. z príležitosti vyhlásenia dogmy o Nepoškvrnenom Počatí 8. decembra 1854 povýšil ho do radu povinných sviatkov a Lev XIII. dal mu dnešnú hodnotu. Tento sviatok pôvodne nesúvisel s adventom. Narodenie blahoslavenej Panny Márie oslavuje Cirkev 8. septembra, teda deväť mesiacov predtým slávi počatie Matky Spasiteľovej. Takto súvisí napríklad aj Zvestovanie Panny Márie (25. marec) s Narodením Pána (25. december). Sviatok Nepoškvrneného Počatia sa veľmi vhodne zaraďuje do doby adventnej, ktorá má charakter mariánsky. Svätá omša vo všetkých vlastných textoch prízvukuje mimoriadne omilostenie Matky Spasiteľovej. Hneď v úvode počujeme ďakovnú pieseň Máriinu za toľké vyznačenie (introit). Nepoškvrnené počatie je ovocím vykúpenia, ale aj prípravou vhodného príbytku pre vtelené Slovo Božie (orácia). Boh vyvolil od večnosti Matku pre svojho Syna, preto Cirkev priliehavo prenáša zmysel čítania z knihy Múdrosti na osobu Matky Božej (lekcia). Evanjelium nám zvestuje pozdrav, ktorý posielal sám Boh skrze anjela Gabriela Panne nazaretskej. Keď sa v tejto svätej omši pripravujeme na príchod Spasiteľov, cítime, že medzi nami je Jeho Matka, s ňou končíme túto prípravu a ju pozdravujeme v svojom kruhu (ofertórium). Návšteva Kristova znamená aj návštevu Jeho Matky u nás. Prežívame ju a pri prijímaní Tela Kristovho, zrodeného z najčistejšej Panny, cítime, že aj "nám učinil veľké veci" Pán (komúnia).

Introit (Iz 61,10; Ž 30,2) · **Lekcia** (Rim 15,4-13) · **Graduál** (Ž 50,2-3; Ž 122,1) · **Evanjelium** (Mt 11,2-10) · **Ofertórium** (Ž 85,7-8) · **Komúnia** (Bar 5,5; Bar 4,36)

Tretia adventná nedeľa - Dominica III. Adventus. (Štácia u Svätého Petra, rúcho ružové alebo fialové)

Pán je blízko. Preto sa radujeme (introit, ep.). Naša radosť je ešte väčšia, lebo si uvedomujeme, že v tejto svätej omši Kristus je skutočne medzi nami (evanjelium). Radosný charakter dnešnej omšovej liturgie prízvukujeme aj tým, že podľa rubrik oltár ozdobíme kvetmi, diakon sa oblečie do "rúcha radosti" čiže do dalmatiky a subdiakon do tunicely, celá omša sa hrá na organe a celebrant môže mať ružové rúcho.

Introit (Flp 4,4-6; Ž 85,2) · **Lekcia** (Flp 4,4-7) · **Graduál** (Ž 80,2-3) · **Evanjelium** (Jn 1,19-28) · **Ofertórium** (Ž 85,2-3) · **Komúnia** (Iz 35,4)

Štvrtá adventná nedeľa - Dominica IV. Adventus. (Štácia u dvanástich svätých apoštolov, rúcho fialové)

Prichádza Spasiteľ, túžobne Ho očakávame. V túto nedeľu včas ráno kántrová vigília skončila sa svätou omšou, veriaci sa rozišli odpočinúť si. Štvrtá nedeľa nemala pôvodne vlastnú omšu, lebo omša za rána slávená patrila ku vigílii kántrového týždňa. Keď liturgiu kántrovej vigílie preložili na sobotu, najskôr na čas večerný (post Nonam, teda po 15. hodine), a neskôr, ako ju dnes máme, na hodiny predpoludňajšie, nedeľa by bola ostala bez omše. Pre túto zmenu dostala štvrtá nedeľa adventná osobitnú omšu a bol ustálený aj štaciový chrám u dvanástich svätých apoštolov.

Svätá omša je akoby zhrnutím myšlienok predchádzajúcich kántrových dní. Spevy sú zo stredy, podobne i lekcia, evanjelium zo soboty. Týmto nadobúda zvláštny charakter mariánsky, čo sa veľmi dobre hodí v adventných časoch. Príchod Spasiteľov je už celkom blízko, a preto aj naša túžba po ňom osobitne nadobúda osobitné vystupňovanie; stupňuje sa i naša prítulnosť k Matke Božej (lekcia, introit, komúnia), ktorá nám sprostredkuje tento nebeský dar.

Introit (Iz 45,8; Ž 19,2) · **Lekcia** (1 Kor 4,1-5) · **Graduál** (Ž 145,18;21) · **Evanjelium** (Lk 3,1-6) · **Ofertórium** (Lk 1,28) · **Komúnia** (Iz 7,14)

Roráty (liturgická omša Rorate, farba biela)

V minulosti bol veľmi rozšírený zvyk sláviť roráty čiže svätú omšu pred svitaním. Ňou sa naznačovalo smutné položenie ľudského pokolenia, ktoré kráčalo v tme, kým mu narodením Krista neprišlo plné svetlo Božieho zjavenia a blaživá nádej na blízke vykúpenie.

*Slovo **rorate** je začiatok antifóny **Rorate, caeli, desuper** čiže **Roste nebesia, z výsosti**. Touto antifónou sa začínala votívna omša na počesť Panny Márie v advente. Slávila sa v bielej farbe po celý advent.*

Svätou omšou Rorate sa Cirkev obnovuje v túžbe, s ktorou praotcovia očakávali príchod Spasiteľa. Aj teraz je táto omša medzi spoločnými omšami preblahoslavenej Panny Márie a ak by si ju veriaci veľmi priali, kňaz ju môže slúžiť na úsvite dňa. Teraz sú osobitné čítania na každý deň, ktoré treba brať. Táto votívna omša by sa však mohla sláviť iba do 16. decembra vrátane. Okrem toho sú ešte tri omšové formuláre o Panne Márii na Adventné obdobie v Zbierke omší o Panne Márii. Kňaz z oprávnených dôvodov ich môže brať aj pri večernej omši, takisto len do 16. decembra. Roráty možno konať aj tak, že sa berie omša z dňa, pred ktorou sa spieva Anjel Pána a antifóna Rorate.

Súkromná modlitba k Panne Márii pred rorátmi: Bud' pozdravená. blahoslavená Panna Mária, že si sama jediná mohla počať mocou Ducha Svätého Božieho Syna a nosiť ho deväť mesiacov vo svojom panenskom živote; prosíme Ťa, prihovor sa za nás u Ježiša, požehnaného plodu Tvojho života, a vypros nám od Neho, aby nás urobil účastnými na svojej sláve Ten, ktorý prijal na seba našu prirodzenosť a stal sa naším bratom, a aby nám v tomto živote udeľoval požehnanie vo všetkých našich podujatiach, aby sme mu mohli vzdávať vdaky za jeho dobrodenia. Amen.

Mária nás nepriťahuje len k sebe. Ona nás privádza ku Kristovi, obaja k Otcovi, od ktorého prijala skrze anjela posolstvo, že bude matkou Jeho Syna. Mária je najvyšší vzor stvorenia v milosti, vzor vernej duše. **Pred omšou** sa spieva počas zvonenia zvonov **Anjel Pána**. Potom **antifóna (po latinsky)**:

***Rorate, coeli, desuper
et nubes pluant iustum:
asperietur terra, et germinet
Salvatorem.
Bernedixisti, Domine, terram tuam:
avertisti captivitatem Jacob.
Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.
Rorate.***

Antifóna na vstup (Iz 45,8; Lk 1,30-32): Nebesia, roste z výsosti a z oblakov nech k nám zostúpi Spravodlivý! Otvor sa, zem, a zrod' Spasiteľa! / Anjel povedal Panne Márii: Našla si milosť u Boha. Počneš a porodiš syna a bude sa volať Synom Najvyššieho.

Kolekta: Všemohúci Bože, od večnosti si rozhodol, aby Tvoj Syn pri anjelovom zvestovaní prijal telo z lona preblahoslavenej Panny Márie, vyznávame, že Ona je skutočnou Božou Rodičkou, a pokorne Ťa prosíme, dopraj nám čnostne žiť pod Jej materskou ochranou. Skrze nášho Pána.

Nad obetnými darmi: *Všemohúci Bože, Tvoj Duch Svätý, ktorý svojou mocou zatônil Pannu Máriu, aby sa stala Matkou Tvojho Syna, nech posväťí obetné dary, pripravené na Tvojom oltári. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.*

Prefácia mariánska I. *(O materstve preblahoslavenej Panny Márie) alebo II.* *(Cirkev oslavuje Pána Boha slovami Panny Márie)*

Antifóna na prijímanie (Iz 7,14): *Hl'a, panna počne a porodí syna a dá mu meno Emanuel.*

Po prijímaní: *Pane a Bože náš, sviatosť, ktorú sme prijali, nech nám je stálym dôkazom Tvojej milosrdnej lásky, a keď s úprimným srdcom uctieваме panenskú Matku Tvojho Syna, prosíme Ťa o milosť, aby nás Jeho vtelenie priviedlo k spáse. Lebo On žije a kraľuje na veky vekov. Amen.*

Antifóna na konci votívnej omše Rorate

Ecce, Dominus veniet, *(Hl'a, príde Pán)*

et omnes sancti eius cum eo; *(a s ním všetci jeho svätí;)*

et erit in die illa lux magna, *(a v ten deň bude veľké svetlo,)*

aleluja. *(aleluja.)*

Štedrý večer v rodine

Pred večerou si zaspievajte **Tichú noc (JKS 88)** alebo sa pomodlite 3x Zdravas' Mária, prípadne Otče náš, Zdravas' Mária a Sláva Otcu (bežná modlitba pred a po štedrej a vianočnej večeri v mojej rodine).

Môžete vyjadriť svoje prosby a želania malému Ježiškovi, či prečítať listy, ktoré ste písali Ježiškovi. Už čoskoro po vianočnej štedrej večeri uvidíte, či vám Ježiško priniesol, čo ste si žiadali a o čo prosili.

Môžete si prečítať aj zo Svätého písma - ***Evanjelium svätého Lukáša 2, 1 - 14.***

Ako prvé jedlo býva vianočná oblátka s medom; nezabudnite si urobiť krížik na čelo s medom, možno aj vzájomne členovia rodiny.

Štedrú večeru jedzte striedmo (celý deň by mal byť pôst od jedla, malé deti sa môžu najesť), štedrá večera by mala byť bezmäsitá, ale nie všetky kraje Slovenska to dodržiavajú.

Môžete sa pomodliť aj krátku modlitbu: ***Požehnaj, Bože, nás i tieto dary, ktoré z Tvojej štedrosti budeme požívať. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.***

***Nech nás všetkých napĺňa vianočná radosť a pokoj,
ktorý nám prinieslo narodenie Božieho dieťaťa.***

Tradičné sväté omše vo Vianočnom období

Sviatok Narodenia nášho Pána Ježiša Krista (prvá omša vianočná) - In Nativitate Domini I. (v noci, omša anjelská, rúcho biele); 25. december

Kristus sa nám narodil z Márie Panny ako človek, vítame ho s anjelmi. Naše slovo "utiereň", latinsky "matutinum", znamená verejnú nočnú modlitbu v Cirkvi, ktorú pôvodne veriaci spolu s duchovenstvom vykonávali v nočnom čase okolo polnoci. Niektoré rehole, ako kartuziáni, podržali si túto obyčaj dodnes. Všeobecne sa nočné matutínium zachovalo len na Vianoce pred polnočnou omšou. Tak ho vykonávajú kapituly v biskupských kostoloch. Naša utiereň je teda omša, slúžená bezprostredne po skončení matutína. Hlavná omša kresťanstva o polnoci sa celebruje vo veľkom chráme Panny Márie v Ríme, v kaplnke zvanej "ad Praesepe", pri jasličkách. Relikvie jasličiek boli pôvodne pod oltárom tejto kaplnky (dnes sú pod hlavným oltárom). V duchu aj my putujeme do tohto rímskeho kostola na polnočnú omšu, on, ale i náš domáci chrám je naším Betlehemom. Vonku je tma, znak pohanstva. Kostol, ožiarený v tejto tme, znamená svetlo, ktoré nám priniesol Spasiteľ. Túto myšlienku obsahuje aj orácia. Z Otcovho lona zostupuje Syn Boží ako Svetlo zo Svetla (introit), spev glórie počujeme ako by z úst anjelských, cítime sa synmi svetla (lekcia) a na evanjelium diakon, zastupujúci anjela, zvestuje nám radostnú zvesť. Že sa nám dnes narodil Spasiteľ. Cítime sa, ako by sme pri Jasličkách betlehemských zastupovali anjelov, ktorí prví poklonili sa narodenému Synu Božiemu. Na ofertórium mu pripravujeme jasličky (oltár) a plienky, do ktorých ho Matka-Cirkev zavinie (chlieb a víno). Pri svätom prijímaní smieme ho uzavrieť do svojho náručia.

Introit (Ž 2, 7 - 1) · **Lekcia** (Tít 2, 11 - 15) · **Graduál** (Ž 110, 3; 1; Ž 2, 7) · **Evanjelium** (Lk 2, 1 - 14) · **Ofertórium** (Ž 96, 11; 13) · **Komúnia** (Ž 110, 3)

Sviatok Narodenia nášho Pána Ježiša Krista (druhá omša vianočná) - In Nativitate Domini II. (na úsvite, omša pastierska, Štácia u svätej Anastázie, rúcho biele); 25. december

Vyšlo Slnko spravodlivosti, vítame ho s pastiermi. Blíži sa ráno. Keď pastieri počuli radostnú zvesť o narodení Spasiteľa, nepochybovali, ale s radosťou sa ponáhľali do betlehemskej maštalky pokloniť sa mu. A naozaj našli Dieťaťko s Matkou a Pestúnom.

Na východe sa zjavujú prvé zore; naznačujú svitanie vianočného dňa. Narodením Kristovým svetlo ono aj v noci pohanstva, preto nám táto svätá omša v mnohom pripomína svetlo Kristovo (introit, graduál). Skoro všetky omšové spevy sú zo Žalmu 92, ktorý rozvádza myšlienka nadprirodzeného svetla. Kým svätý Pavol uvažuje nad darom Božieho synovstva, ktoré nám priniesol narodený Spasiteľ, svätý Lukáš opisuje príchod a poklonu betlehenských pastierov. V tejto svätej omši sa úplne vžívame do postoja

pastierov, v ich osobe pripravujeme oltár a obetné dary; vítame Spasiteľa, keď prichádza na premenenie a pri svätom prijímaní uzavierame ho do náručia.

Pôvodne v Ríme na 25. december pripadol sviatok svätej Anastázie, mučenice, ktorá zomrela na začiatku 4. storočia v juhopanónskom meste Sirmiu. Keďže jej relikvie požívali veľkú úctu v Carihrade, grécki cisárski úradníci rozšírili jej úctu aj v Ríme a na úpätí Palatína v jej kostole práve dnes včas ráno slávili výročie jej mučeníckej smrti. Po polnočnej omši veriaci sa ponáhľali do chrámu svätej Anastázie. Časom aj táto omša nadobudla vianočný ráz, ale zostala v nej spomienka svätej Anastázie.

Introit (Iz 9, 2; 6; Ž 93, 1) · **Lekcia** (Tít 3, 4 - 7) · **Graduál** (Ž 118, 26 - 27; 23; Ž 93, 1) · **Evanjelium** (Lk 2, 15 - 20) · **Ofertórium** (Ž 93, 1 - 2) · **Komúnia** (Zach 9, 9)

Sviatok Narodenia nášho Pána Ježiša Krista (tretia omša vianočná) - In Nativitate Domini III. (za dňa, omša veriacich, rúcho biele); 25. december

Slovo sa Telom stalo a prebývalo medzi nami. Tretia omša je hlavnou omšou sviatku Narodenia Pána. Oslavujeme v nej tajomstvo vtelenia Syna Božieho. Narodný Syn Otcov stojí pred nami v celej svojej Božskej sláve. Hoci chudoba panuje okolo betlehemských jasiel, ten, ktorý v nich leží, je pravým Synom Božím od večnosti. Najmä lekcia a evanjelium velebným hlasom oznamujú túto hodnotu dieťaťa betlehemského. Omšové piesne (introit, graduál, ofertórium) oslavujú kráľovskú hodnotu Kristovu. Tu sa nám jasličky menia na kráľovský trón a maštal na palác. Cítíme sa dvoranmi nebeského Kráľa. Stal sa nám podobný, aby nás mohol urobiť synmi Božími. Aj my sme sa narodili z Boha v zmysle nadprirodzenom, a teda sme bratmi Kristovými. V tejto obete sme uzreli jeho slávu (evanjelium); účastní sme na nej najmä vo svätom prijímaní, kde nadobúdame právo na nebeskú slávu (kompletórium). Túto omšu rímski kresťania slávievali pri hrobe kniežaťa apoštolov a zástupcu Krista na zemi, svätého Petra; avšak od 12. storočia pre vojnové nebezpečenstvá, ktoré hrozili za hradbami Ríma, preložili ju tiež do veľkej baziliky Panny Márie (S. Maria major).

Introit (Iz 9, 6; Ž 98, 1) ·
Lekcia (Žid/Hebr 1, 1 - 12) · **Graduál** (Ž 98, 3; 2) ·
Evanjelium (Jn 1, 1 - 14) ·
Ofertórium (Ž 89, 12; 15)
 · **Komúnia** (Ž 98, 3)

Prikázané sviatky (účasť na celej svätej omši):
 [každá nedeľa + sviatky]
 (1.1.) Sviatok Obrezania Pána, Panny Márie
 Bohorodičky;
 (6.1) Traja králi;
 (40. deň po Veľkonočnej nedeli) Nanebovtúpenie Pána;
 (štvrtok po sviatku Najsvätejšej Trojice) Sviatok Božieho
 Tela;
 (29.6.) Svätých Petra a Pavla, apoštolov;
 (15.8.) Nanebovzatie Panny Márie;
 (posledná nedeľa v októbri, novus ordo: pred 1. adventnou
 nedelou) Pána Ježiša Krista Kráľa;
 (1.11.) Všetkých svätých;
 (8.12.) Nepoškvrnené Počatie Panny Márie;
 (25.12.) Narodenie Ježiša Krista;

Svätého Štefana, prvého mučeníka - S. Stephani, protomartyris **(Štácia u svätého Štefana na Caeliu, rúcho červené), 26.** **december**

Kristus je kráľom mučeníkov, nasledujme Ho. Tri sviatky po Vianociach sú staršie než samotné Vianoce, ale dajú sa zladať s myšlienkou vianočnou.

Tvoria akúsi vianočnú výzdobu Kráľovi. Tu oslavovaných svätých kresťania menovali "sprievodom Baránkovým". Svätý Štefan je vzorom mučeníctva, svätý Ján panenstva, sväté Neviniatka aj mučeníctva aj čistoty. Sú to tri najväčšie ideály prvých kresťanov: mučeníctvo, panenstvo a panenstvo spojené s mučeníctvom.

Po nájdení ostatkov svätého Štefana preniesli ich do Ríma a uložili do hrobu svätého Vavrinca. Súčasne vzniklo niekoľko kostolov na česť svätého diakona a prvého mučeníka medzi nimi aj kostol na vrchu Caeliu, ktorý bol pôvodne pohanským chrámom. Meno "Stefanos" znamená korunovaný. Svätý diakon zostal verný svojmu menu, lebo obsiahol mučenícku korunu.

V omšových spevoch nám všade zaznieva hlas trpiaceho mučeníka. Sme svedkami obety mučeníka (lekcia), ktorý dnes tiež obetuje svoj život s obetou Kristovou. Pripájame sa ako prítomní tým, že ponúkame svoju ochotu dať všetko za Krista. Údelom posla Božieho je mučeníctvo (evanjelium), a preto každý kresťan má byť naň pripravený.

Introit (Ž 118, 23, 86 a 23) · **Lekcia** (Sk 6, 8 - 10; 7, 54 - 59) · **Graduál** (Ž 118, 23 a 86, 6, 5) · **Evanjelium** (Mt 23, 34 - 39) · **Ofertórium** (Sk 6, 5; 7, 59) · **Komúnia** (Sk 7, 55, 58, 59)

Nedeľa v oktáve Narodenia Pána - Dominica Infra Octavam **Nativitatis (rúcho biele)**

Podivuhodná výmena. Kristus - Syn človeka, my synmi Božími. Ofertórium ho predstavuje ako Boha, komúnia ako človeka. Cirkev pokračuje v oslave Vianoc. Obdivuje tichosť noci vianočnej a porovnáva ju s tou, keď anjel Pánov zostúpil z neba, vyslobodil židov z otroctva egyptského (introit). Kristus tým, že sa narodil ako človek, urobil nás dieťkami božími (lekcia); už predvídame jeho krvavú obetu (evanjelium). Tu sa vykryštalizovala základná myšlienka Vianoc: Syn Boží človekom, my synmi Božími (admirabile commercium, podivná výmena).

Introit (Múd 18, 14 - 15; Ž 93, 1) · **Lekcia** (Gal 4, 1 - 7) · **Graduál** (Ž 45, 3; 2; Ž 93, 1) · **Evanjelium** (Lk 2, 33 - 40) · **Ofertórium** (Ž 93, 1 - 2) · **Komúnia** (Mt 2, 20)

Ak máš v sebe svätú bezostyšnosť, nebude ťa znepokojsť, "čo povedali" alebo "čo povedia" ľudia. Človek, hoci aj ušľachtilý, ktorý je ochotný robiť ústupky, odsúdil by Ježiša znova na smrť. (svätý Josemaría Escrivá de Balaguer)

Sviatok Obrezania Pána (oktáva narodenia) - In Octava Nativitatis Domini (rúcho biele), 1. január

Matka a Syn prinášajú prvú obeť, chceme žiť podľa ich obetavého ducha. Podľa Starého zákona každý chlapec ôsmy deň po narodení včlenil sa obriezku do vyvoleného národa. Bohočlovek, ako zákonodarca, nepodliehal Zákonu; predsa sa mu podrobil, aby nám ukázal príklad poníženosti, poslušnosti a obetavosti a priniesol prvú obeť krvi za nás. Pri obriezke sa určilo meno. Syn Boží ako človek dostáva meno "nad všetky mená", meno Ježiš, čo znamená Boha Spasiteľa. Dnešný deň je aj sviatkom Matky Božej, Jej blahoželáme a s ňou spolucítame. Ľudia si blahoželajú v prvý deň nového roku, ale omšová liturgia neberie ohľad na túto okolnosť. Omša preberá najviac častok z tretej omše vianočnej.

Introit (Iz 9, 6; Ž 98, 1) · **Lekcia** (Tít 2, 11 - 15) · **Graduál** (Ž 98, 3, 4; 2; Hebr 1, 1 - 2) · **Evanjelium** (Lk 2, 21) · **Ofertórium** (Ž 89, 12-15) · **Komúnia** (Ž 98, 3)

Sviatok Najsvätejšieho mena Ježišovho - Dominica Infra Octavam Nativitatis (rúcho biele, slávi sa v nedeľu medzi 1. a 6. januárom; ak takej niet, vtedy vždy 2. januára)

Ježiš - náš Spasiteľ a Vykupiteľ; vykúpení ho pozdravujú. Texty svätej omše rozvádzajú myšlienku veľkosti Mena Ježišovho, ktoré "je nad všetky mená" (introit, lekcia), jeho význam ako Spasiteľa (orácia), Božský pôvod (evanjelium) a vyslovujú mu chválu (ofertórium, komúnia). Meno Ježiš je nám menom najsvätejším "lebo nie je dané ľuďom pod nebom iné meno, v ktorom máme byť spasení" (lekcia). Právom hovorí svätý Bernard (v 2. nocturne dnešného sviatku): "Tvoje meno je vyliaty olej. Olej totiž svieti, živí a lieči. Oživuje oheň, živí telo, uľavuje bolesť: je teda svetlom, pokrmom a liekom. Či nás Boh nepovolal pri svetle tohto mena ku svojej obdivuhodnej jasnosti? Meno Ježiš je nielen svetlom, ale aj pokrmom. Či sa neposilníš toľko ráz, koľko myslíš naň? A suchý je každý pokrm duše, ak sa nepoleje týmto olejom; bez chuti je, ak sa neposype touto soľou. Keď píšeš, nepáči sa mi, ak tam nečítam Ježiša. Keď dokazuješ niečo alebo prednášaš, nepáči sa mi, ak nezaznieva Ježiš. Ježiš je med ústam, pieseň ušiam, radosť srdcu."

Introit (Flp 10, 2 - 11; Ž 8, 2) · **Lekcia** (Sk 4, 8 - 12) · **Graduál** (Ž 106, 47; Iz 63, 16; Ž 145, 21) · **Evanjelium** (Lk 2, 21) · **Ofertórium** (Ž 86, 12; 5) · **Komúnia** (Ž 86, 9 - 10)

Ústupčivosť je neklamným znakom toho, že človek nežije v pravde. Keď sa ustupuje vo veciach ideálu, cti alebo viery, potom nemáme ideál, ani česť, ani vieru.
(svätý Josemaría Escrivá de Balaguer)

Sviatok Zjavenia Pána - Traja krále - In Epiphania Domini **(rúcho biele), 6. január**

Kristus Kráľ prichádza v sláve, klaniame sa mu s kráľmi (1. tajomstvo). Na Vianoce sa nám Pán Ježiš zjavil ako človek; videli sme Kráľa v rúchu žobráka. Dnes ho vidíme v Jeho Kráľovsko-Božskej sláve. Králi tohto sveta padajú pred Ním do prachu zeme. Tento sviatok obsahuje vlastne tri tajomstvá, v ktorých sa najviac prejavuje Božstvo Ježiša Krista: 1. tajomstvo: poklona Kráľov od Východu; 2. tajomstvo: Kristov krst v Jordáne; 3. tajomstvo: prvý zázrak Kristov na svadbe v Káne Galilejskej.

Cirkev na Východe slávievala už v 3. storočí tento sviatok na pamiatku narodenia Krista. Na konci 4. storočia sviatok Zjavenia prevzal aj Západ, ale s prevažným obsahom prvého mystéria, to jest poklony Kráľov od Východu. Na Východe nadobudlo prevahu druhé tajomstvo (krst Kristov), a preto v tento deň udeľovali slávnostne sviatosť svätého krstu. Ako vlastný sviatok Narodenia východní kresťania prevzali Vianoce. Inak na krst Kristov pamätá Cirkev v deň oktávy Zjavenia a jeho prvý zázrak si pripomína na 2. nedelu po Zjavení Pána.

Najväčšie sviatky slávievali rímski kresťania v bazilike svätého Petra (pôvodne aj tretiu vianočnú omšu). Kráľ kráľov sa nám zjavuje v dome hlavného pastiera tvojho stáda.

Celebrant s asistenciou prichádza do svätyne. Je to obraz príchodu Krista Kráľa (introit). Sídлом Kráľa je Jeruzalem (Cirkev), sem sa hrnú národy zo všetkých strán sveta (lekcia). Graduál ako ozvena lekcie, zachycuje posledné slová Izaiášovho prorocstva. Aleluja s veršom nás vedie k evanjeliu a už uvádza slová mudrcov, hľadajúcich novonarodeného Kráľa. Čo lekcia predpovedá, evanjelium zvestuje ako skutočnosť. Pri svätej obete prežívame zjavenie Kráľovo medzi nami. Stávame sa v duchu kráľmi (kresťan má kráľovskú hodnotu, lebo je účastným na kráľovskej hodnote Kristovej), klaniame sa Kristovi a prinášame mu dary (ofertórium). Pri prijímaní Cirkev, zastupujúc Matku Ježišovu, dáva nám ho do náručia (kompletórium).

Na krst Kristov (2. tajomstvo) nás upomína svätenie trojkráľovej vody v predvečer sviatku a svätenie domov.

Introit (Mal 3, 1; Krn 29, 12; Ž 72, 1) · **Lekcia** (Iz 60, 1 - 6) · **Graduál** (Iz 60, 6; 1; Mt 2, 2) · **Evanjelium** (Mt 2, 1 - 12) · **Ofertórium** (Ž 86, 12; 5) · **Komúnia** (Mt 2, 2)

Pásli ovce valasi (JKS 65, koleda)

1. Pásli ovce valasi - pri betlemskom salaši; - anjel Pána spieval tam: - Narodil sa veľký Pán. - Oni sa ho zľakli, - na kolená klakli, - veľmi zdesení.
2. Volal, by sa nebáli, - do Betlema spiechali, - že tam narodeného - nájdú Kráľa mocného. - Do Betlema išli, - Jezuliatko našli, - v jasliach, v maštali.
3. Prijmi dary premilé, - ó, Dieťaťko spanilé: - s vďačným srdcom dávame - Spasiteľu, čo máme. - Ráč nás vždy požehnať, - nás ku sebe prijať - do blaženosti!

Sviatok Svätej Rodiny: Ježiša, Márie a Jozefa - Sanctae Familiae: Jesu, Mariae, Joseph (rúcho biele)

Ak táto nedeľa pripadne na deň 13. január, slávime omšu Zjavenia spolu so spomienkou nedele a sviatok Svätej Rodiny sa preloží na predchádzajúcu sobotu. Kristus v kruhu svojej Rodiny, medzi nami. Pápež Lev XIII. postavil Svätú Rodinu za príklad našim kresťanským rodinám a Benedikt XV. v roku 1921 predpísal jej sviatok na celú Cirkev. Najkrajšie čnosti svätej Rodiny sú: poníženosť a poslušnosť Ježiša, viera, nábožnosť a vzájomná láska.

V úvodnom obraze (introit) pozorujeme tichú blaženosť nazaretského Života. Keď sme si vyprosili milosť nasledovania čnosti svätej Rodiny (orácia), z úst svätého Pavla počujeme povinnosti kresťanskej rodiny (lekcia) a príklad, ako sa odzrkadľujú na rodine nazaretskej (evanjelium). Pri obete sa vžívame do vzťahu Panny Márie a Jozefa k Ježišovi (ofertórium). Po svätej omši ide s nami do Nazareta, to jest do našich príbytkov, kam ho ponesieme v svojom srdci (komúnia).

Introit (Prís 23, 24; 25; Ž 84, 2 - 3) · **Lekcia** (Kol 3, 12 - 17) · **Graduál** (Ž 27, 4; Ž 84, 5; Iz 45, 15) · **Evanjelium** (Lk 2, 42 - 52) · **Ofertórium** (Lk 2, 22) · **Komúnia** (Mt 2, 51)

Biblické dejiny - Príprava na príchod Vykupiteľa

Svet v čase príchodu Vykupiteľa

Rímska ríša. V poslednom storočí pred narodením Vykupiteľa, svetovú vládu prevzali po Grékoch **Rimania**. Rímska ríša sa rozprestierala od Atlantického oceána až ďaleko do Indie a od Saharskej púšte až vysoko do Británie, po Rýn, Dunaj, až po naše kraje. Rimania si osvojili bohatú grécku kultúru, preto svetovou rečou stala sa **gréčtina**. Svetovládny Rím nestrpel na svojich hraniciach samostatné štáty, preto sa usiloval podmaniť si ich a ako provincie pripojiť k rozľahlej ríši. V provinciách popri domácej modloslužbe postupne sa zavádzala aj úcta rímskych božstiev, najmä Jupitera, lebo v každej provincii sídlili rímske légie. Výborné cesty, vybudované po celej ríši, a štátna pošta umožňovali styk obyvateľstva.

Ostatný svet. Rimania pokladali ostatné národy, žijúce mimo hraníc Rímskej ríše, za barbarov bez kultúry. Aj Slovania sídlili ešte v pravlasti, severovýchodne od Karpát. Boli pohani a žili jednoduchým pastierskym životom. Ďaleko na východe kvitla svojrázna čínska kultúra. Ale Číňania sa priamo oddelovali od ostatného sveta a tak nemali nijaké styky so západom. Podľa svedectva vedy v tom čase žili aj v Amerike kultúrne národy (Inkovia, Aztékovia), ale o nich Európa nevedela. V južnej Afrike, v Austrálii a na ostrovoch žili obyvatelia na nízkom stupni vzdelanosti. Všetky spomínané národy boli pohanské, nepoznali pravého Boha a klaňali sa modlám.

Palestína. V roku 63 pred Kristom Pánom Rimania pripojili ku svojej ríši aj **Palestínu**, pravlast' Bohom vyvoleného národa. (Meno pochádza zo slova "Philistea", krajina kedysi mocných Filištíncov na pobreží Stredozemného mora.) Palestína sa kedysi volala **Kanaán** alebo **Prisl'úbená zem**. Kresťania ju pomenovali **Svätá zem**, lebo ju Spasiteľ posvätil svojím životom a smrťou.

V tom čase Palestína mala asi 30 000 kilometrov štvorcových a dva a pol milióna obyvateľov. Krajina bola rozdelená na štyri územia: **Judeu**, **Samáriu**, **Galileu** pred Jordánom a **Pereu** za Jordánom. Hlavné mesto celej krajiny **Jeruzalem** ležalo v Judei. Tam stál Zorobábelov chrám a mesto bolo strediskom náboženského, kultúrneho a politického života.

Obyvatelia Judey prísne zachovávali Mojžišov zákon. Pohrdali ostatnými Židmi a nestýkali sa s nimi. V Samárii bývali miešanci Židov a pohanov, tzv. Samaritáni. Veľká časť obyvateľstva Galiley a Perey bola pohanská. Palestína bola jediná krajina, kde sa udržala viera v jedného Boha a neporušené zjavenie Božie až do príchodu Vykupiteľa.

Očakávanie Vykupiteľa

Pomery v Rímskej ríši. V čase, keď sa mal narodiť Ježiš Kristus, v Rímskej ríši vládli cisári (lat. caesar), Julius Cézar a po ňom Oktavián Augustus. Za Oktaviána ríša požívala pokoj a vzrástol blahobyt, ale mravne ľud hlboko upadol. Kým primitívne národy žili patriarchálnym životom v Rímskej ríši, kultúrne vysoko vyspelej, vládli najhoršie pomery. Takmer všetka pôda dostala sa do rúk niekoľkých tisícov bohatých šľachticov (patriciov), ktorí žili v rozprávkovej nádhere, oddávali sa rozkošiam a zábavám a vyhýbali každej práci. Ostatní slobodní občania živorili v biede a v špine a žili z milosti boháčov. Aj slobodní občania zaháľali a záhaľka je pelešou hriechu.

Všetku prácu konali otroci, ktorých stav bol žalostný. Nemali nijakých práv a boli vydaní na milosť a nemilosť svojich pánov. Tisíce otrokov zomieralo pri gladiátorských a iných hrách v cirkusoch alebo vysilení prácou a neludským zaobchádzaním. Pohanské náboženstvo nevedelo odstrániť smutné pomery, ba ešte ich nepriamo podporovalo. Provincie nasledovali príklad Rimanov.

Vážni myslitelia s bôľom pozorovali hlboký mravný úpadok ľudstva. Túžili po Vykupiteľovi, o ktorom sa dozvedeli z pohanského podania, ale najmä zo zjavenia, daného vyvoleného národa.

Pomery v Palestíne. - Obyvatelia Palestíny prísne sa pridržali Mojžišovho zákona a tradícií predkov. Verili, že jediný Boh je Jahve, preto nestrpeli v krajine modloslužbu a nedovolili Rimanom postaviť do jeruzalemského chrámu sochu Jupitera. Ešte väčšmi nenávideli Rimanov, keď v roku 40 pred Kristom Pánom dosadili na trón **Herodesa**, cudzinca z Idumey. Herodes sa usiloval získať národ. Dal zväčšiť a nádherne vyzdobiť Zorobábelov chrám. (Strecha svätyne bola pozlátená a nádvorie boli dláždené farbistým mramorom.) Ale kráľ staval chrámy aj pohanským modlám, preto ho Židia nenávideli.

V čase poroby národ ešte väčšmi túžil po Vykupiteľovi. Ale farizeji bojovali viac za **slobodu národnú** a tak sa stalo, že **Mesiáša** čakali viac ako osloboditeľa z pod moci

Rimanov, a nie ako Vykupiteľa sveta. Len tak sa mohlo stať, že farizeji neprijali Vykupiteľa, keď prišiel na svet.

Rozprava. Advent (príchod), príprava na Vianoce, pripomína dobu prípravy na príchod Vykupiteľa. Koško nediel' má advent? Čo začína adventom? Čo sú roráty? Prečo sa konajú pred svitaním? Aká je farba bohoslužobného rúcha v adventné nedele a aká na roráty? V advente sú zakázané hlučné zábavy a veselí.

Poučenie. Spravodlivci Starého zákona chystali sa čnostným životom na príchod Spasiteľa, ty Ho **nasleduj** nábožným životom!

Tajomstvo vtelenia Božieho Syna

Syn Boží. Pán Boh v troch osobách jestvuje od večnosti, Syn Boží je zrodený od večnosti od Otca a Duch Svätý pochádza od Otca a Syna. Druhá Božská osoba je **Syn Boží**, ktorého menuje Písmo sväté "**Slovom**", (grécky: Logos). Jeho večný život krásne opisuje svätý Ján evanjelista takto: "Na počiatku - keď vznikol svet, už - bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol Slovo. To bolo na počiatku u Boha. Všetko skrze Neho sa stalo a bez Neho nič sa nestalo, čo sa stalo. V ňom bol život a život bol svetlo ľuďom. A svetlo vo tmách svieti a tmy ho nepochopili." (Jn 1, 1 - 5).

Večné Slovo, zosobnená Múdrost Božia, spolu s Otcom a s Duchom Svätým otvorilo svet, usporiadalo ho a vzbudilo na ňom život. Syn Boží je teda najmúdrejší, vševediaci, všemohúci, najsvätejší, nekonečne dokonalý Boh, Pán celého sveta.

Syn človeka. Pán Boh chcel, aby aj iné bytosti boli účastné na jeho nekonečnej blaženosti. Od večnosti sa rozhodol stvoriť anjelov a ľudí. Predvídal však, že človek nezachová prikázanie, dané v raji. V nekonečnej láske sa rozhodol zachrániť ľudí, aby im ukázal nielen svoju všemohúcnosť, ale aj nekonečné milosrdenstvo. Syn Boží vzal na seba úlohu záchrany, lebo nijaké stvorenie nebolo v stave odčiniť urážku, spôsobenú hriechom Pánu Bohu. Kto chcel odčiniť takú urážku, musel sa vyrovnáť dôstojnosťou Pánu Bohu, a to mohol byť len Syn Boží. Ale za ľudí mohol zadostučiniť len človek, preto Vykupiteľ sveta musel sa stať človekom. Nepochopiteľné spojenie Syna Božieho s ľudským telom a ľudskou dušou v jednej osobe menujeme **tajomstvom vtelenia Syna Božieho**. Vykupiteľ sveta často sa menoval "Synom človeka". Svätý Ján píše o vtenení: "**A Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami** a videli sme jeho slávu, ako slávu Jednorodného od Otca, plného milosti a pravdy." (Jn 1, 14)

Matka Božia. Nebeský Otec vyvolil za matku svojho Syna svätú Pannu **Máriu**. Panna Mária pochádzala z rodu kráľa Dávida, ale ako veľa iných jej príbuzných bola chudobná. Po babylonskom zajatí veľa kniežacích rodín žilo v chudobe, lebo Dávidov rod sa nedostal na kráľovský trón. Svätá Panna však oplývala bohatstvom a krásou duše. Z vôle Božej vyňatá bola z dedičného hriechu, jej duša, plná milostí, prevyšovala svätosťou všetkých svätých aj anjelov. O jej detstve evanjelium nehovorí nič, neuvádza ani mená rodičov. Len tradícia spomína, že rodičmi panny Márie boli **svätý Joachim** a **svätá Anna**. Svätá panna žila v tichom mestečku Nazarete v Galilejských horách. Po

skorej smrti rodičov vychovávali ju príbuzní. Keď dospela (po 14. roku), zasnúbili ju s jej príbuzným **Jozefom**, pochádzajúcim tiež z rodu kráľa Dávida.

Príbuzní Pána Ježiša. Evanjeliá viac ráz spomínajú "bratov Pána". Zdalo by sa teda, že Pán Ježiš mal bratov. Lenže Písmo sväté používa často slovo brat v širšom slova zmysle a označuje ním bratanca, strýca alebo aj ďalšieho príbuzného. Pán Ježiš mal viac bratancov, z ktorých Jakub mladší a Júda stali sa apoštolmi a Šimon bol biskupom v Jeruzaleme.

Dve okolnosti dokazujú, že Jakub a jeho bratia neboli bratmi Pána Ježiša:

1. Evanjeliá výslovne spomínajú, že matkou Jakuba a jeho bratov bola Mária, "sestra", skôr sesternica matky Ježišovej, manželka Kleofáša a či Alfej.
2. Zomierajúci Spasiteľ zveril svoju matku do ochrany svätému Jánovi, čo by nebol spravil, keby bol mal vlastného brata.

Ježiš Kristus bol jednorodený syn Panny Márie.

Rozprava. *Vtelenie Syna Božieho je najväčším tajomstvom našej viery. Cirkev svätá ho pripomína: vo "Verím" (Credo), pri poslednom evanjeliu svätej omše a v modlitbe Anjel Pána. Pri slovách "Slovo telom sa stalo..." vždy sa **pokloníme** alebo sa aspoň **bijeme v prsia** na znak veľkej úcty k tomuto tajomstvu nášho vykúpenia.*

Poučenie. *Ak žiješ v milosti, si dieťaťom Božím a tak bratom - sestrou Ježiša Krista.*

Posolstvo z neba

Zvesť o narodení svätého Jána Krstiteľa. Prv než sa stal Syn Boží človekom, Pán Boh oznámil, že sa narodí muž, ktorý pripraví ľud na Jeho príchod. Úloha bola zverená svätému Jánovi Krstiteľovi, ktorého menujeme predchodcom Pána.

Svätý Ján bol synom nábožného kňaza **Zachariáša** a **Alžbety**. Jánovi rodičia žili za času kráľa Herodesa. Podľa ústneho podania bývali v dedinke "Svätý Ján v horách" (dnes: Ain-karim) asi sedem kilometrov na juhozápad od Jeruzalema. Zarmucovalo ich, že už zostareli a nemali deti. Neprestávali prosiť Pána Boha, aby im požehnal dieťa.

Zachariáš chodieval do chrámu v Jeruzaleme a prinášal obety Pánovi. Keď raz vošiel do svätyne a zapálil kadidlo na oltári, zjavil sa mu anjel. Zachariáš sa naľakal, ale anjel mu povedal: "**Neboj sa, Zachariáš, lebo Boh vypočul svoju modlitbu. Tvoja manželka Alžbeta porodí ti syna a dáš mu meno Ján.** Budeš mať z neho radosť a mnohí sa budú radowať z jeho narodenia. Bude veľký pred Bohom, víno a liehoviny nebude piť a mnohých izraelských synov obráti Pánu Bohu." Zachariáš neveril, že by sa anjelove slová mohli splniť, preto povedal anjelovi: "Po čom to mám poznať?" Vtedy mu anjel oznámil: "Ja som Gabriel, ktorý stojím pred Bohom a poslaný som hovoriť s tebou a toto ti zvestovať. Pretože si neuveril mojim slovám, budeš nemý až do toho dňa, keď sa to stane." (Lk 1, 13 a n.).

Na nádvorí chrámu čakal ľud na Zachariáša i divil sa, že tak dlho ostal vo svätyni. Napokon Zachariáš vyšiel, ale nemohol k ľudu prehovoriť. Znakmi mu dal na vedomie, že

mal videnie. Keď sa skončil čas jeho služby v chráme, ponáhlal sa domov, aby oznámil manželke radostnú zvesť.

Zvestovanie narodenia Pána. Šesť mesiacov po Zachariášovom zjavení v galilejskom mestečku Nazarete stala sa najväčšia udalosť svetových dejín. Pán Boh poslal anjela Gabriela k Panne Márii. Keď anjel vstúpil k nej, pozdravil ju: "**Zdravas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty medzi ženami!**" Keď Mária počula slová anjelove, zarazila sa nad nimi a premýšľala, čo je to za pozdravenie. Ale anjel ju uspokojil: "**Neboj sa, Mária, lebo si našla milosť u Boha. Hľa, porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký, lebo bude Synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá prestol Dávida, jeho praotca, a bude kralovať na veky v Jakubovom dome a jeho kráľovstvu nebude konca.**" Mária vrela anjelovi: "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?" (Podľa mienky cirkevných otcov Panna Mária urobila sľub čistoty.) Anjel jej povedal: "**Duch Svätý zostúpi na teba a sila Najvyššieho ťa zatieni.** U Boha nie je nemožná nijaká vec." Mária, poznajúc Božiu vôľu, pokorne sa jej podrobila a povedala: "**Hľa, dievka Pánova, nech sa mi stane podľa tvojho slova.**" Vtedy anjel odišiel (Lk 1, 26 - 38).

Chrám zvestovania. V Nazarete na mieste zvestovania stojí prastarý chrám. Pod hlavným oltárom je kaplnka, kde odznelo anjelovo posolstvo. Do bieleho mramora dlažby vyryté sú slová: "Verbum hic caro factum est" ("Tu Slovo telom sa stalo").

Pamiatku *anjelského zvestovania* slávime 25. marca.

Rozprava. Čo sa stalo na slová Panny Márie: "Hľa, dievka Pánova..."? Pán Ježiš má jednu osobu, ale dve prirodzenosti. Ktoré? Vysvetlite, ako sa máme správať, keď zvoní ráno, na poludnie a večer?

Poučenie. Keď zvoní na "Anjel Pána", stá tisíce kresťanov spoločne oslavujú Pannu Máriu. Pripoj sa rád k nim!

Narodenie svätého Jána Krstiteľa

U svätej Alžbety. Po anjelovom zvestovaní veľká radosť naplnila dušu Panny Márie. Chcela ju vyjaviť aj inému. Alžbeta, manželka Zachariášova, bola jej príbuzná. Svätá Panna ponáhlala sa k nej.

Vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu. Ako Alžbeta počula Máriino pozdravenie, naplnená bola Duchom Svätým a zvolala: "**Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný plod tvojho života.** A ako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána prichádza ku mne? Blahoslavená si, že si uverila, lebo splní sa, čo ti bolo povedané od Pána."

Chválospev Panny Márie. Na Alžbetine slová odpovedala Makta Božia chválospevom, v ktorom oslavovala Pána Boha.

Podľa prvého slova chválospev volá sa latinsky: *Magnificat* a patrí k najkrajším cirkevným piesňam. Kňazi sa ho modlia denne v nešporách kňazských hodínok a spieva sa pri mariánskych slávnostiach.

"Zvelebuje duša moja Pána a duch môj plesá v Bohu, Spasiteľovi mojom. Pretože zhlíadal na svoju poníženú služobnicu: hľa, odteraz volať ma budú blahoslavenou všetky pokolenia, lebo veľké veci učinil mi Všemohúci, ktorého meno je sväté. On sa zmilúva z pokolenia na pokolenie nad tými, ktorí sa ho boja. Dokázal silu svojim ramenom, rozohnal pyšných v zmýšľaní ich srdca. Zosadil mocnárov z prestola (trónu) a povýšil ponížených. Nakrmil hladných dobrými vecami a bohatých prepustil naprádzo. Ujal sa Izraela, svojho služobníka, lebo sa rozpamätal na svoje milosrdenstvo, ktoré sľuboval našim otcom: Abrahámovi a jeho potomkom naveky." (Lk 1, 46 - 55)

Narodenie svätého Jána Krstiteľa. Svätá Panna ostala u Alžbety asi tri mesiace. Po jej odchode narodil sa Alžbete chlapec. Príbuzní a známi sa tešili s rodičmi. Na ôsmy deň chlapec mal dostať meno. Príbuzní chceli mu dať po otcovi meno Zachariáš. Ale matka odpovedala: "Nijako nie, ale bude sa menovať Ján." Príbuzní nechceli s tým súhlasiť, lebo v rodine ešte nik nemal také meno. Napokon sa opýtali otca, ako sa má dieťa volať. Zachariáš vzal tabuľku (voskovú) a napísal na ňu: **"Ján je jeho meno."** A hneď začal rozprávať.

Chválospev Zachariášov. Zachariáš, naplnený Duchom Svätým, velebil Pána Boha a prorokoval o dieťati:

"Požehnaný Pán Boh Izraelov, lebo navštívil a vykúpil svoj ľud. A ty, dieťa, budeš sa volať prorokom Najvyššieho, lebo pôjdeš pred tvárou Pánovou pripravovať mu cesty, aby posvietil tým, ktorí sedia vo tme a vône smrti a upravil nám nohy na cestu pokoja." (Lk 1, 68 a n.)

Chválospev sa menuje podľa počiatočného latinského slova Benedíctus. Kňazi sa ho modlia v hodinkách na úsvite dňa. Chválospev sa spieva aj pri pohrebe dospelého.

Svätá Panna v Nazarete. Keď sa svätá Panna vrátila do Nazaretu, anjel sa zjavil svätému Jozefovi a oznámil mu, že jeho nevesta, najsvätejšia Panna, z moci Ducha Svätého porodí Božieho Syna, ktorý bude Vykupiteľom sveta. Vtedy svätý Jozef uviedol Pannu Máriu do svojho domu ako svoju manželku. Tak dostalo Božské dieťa na zemi ochrancu a živiteľa.

Pamiatku navštívenia Panny Márie slávime 2. júla a sviatok narodenia svätého Jána Krstiteľa 24. júna.

Cvičenie. Naučte sa spievať chválospev "Magnificat"!

Poučenie. Klad' si často otázku: "Čo bude zo mňa?" Pamätaj na príslovi: "Ako seješ, tak budeš žať."

Obsah svätosti, ktorú od nás očakáva Pán, určujú tieto tri body: svätá neústupnosť, svätá naliehavosť a svätá bezostyšnosť. Svätá bezostyšnosť je jedna vec; svetská bezostyšnosť je niečo úplne iné. (svätý Josemariá Escrivá de Balaguer)

Biblické dejiny - Skrytý život Ježišov

Vianočné udalosti

Sčítanie ľudu. Rímsky cisár Oktavián Augustus (roku 30 pred Kristom Pánom - 14 po Kristu Pánu) vyhlásil sčítanie ľudu v celej ríši. V Palestíne prevádzalo sa v posledných rokoch panovania kráľa Herodesa. Každý sa musel hlásiť v meste, z ktorého pochádzali jeho predkovia, to jest tam, kde sa nachádzali knihy jeho rodu. Svätý Jozef a Panna Mária pochádzali z rodu kráľa Dávida, preto šli na zápis do Betlehema, Dávidovho rodiska.

Narodenie Ježišovo. V tom čase zišlo sa do Betlehema veľa ľudí, lebo Dávidov rod bol početný. Betlehemčania nemohli prijať pod strechy všetkých pútnikov. Jozef a Mária nedostali primerané miesto ani v obecnom hostinci. Vo východných mestách býval obyčajne len jeden hostinec blízko mestskej brány. Svätí manželia vyšli teda za mesto a utiahli sa do jaskyne, ktorá v zimných mesiacoch slúžila za maštal'. Vo vápencových vrškoch Palestíny bolo veľa podobných jaskýň. Chudobní často si ich upravili na obydlie. V takom "vyhnanstve" narodil sa tej noci Vykupiteľ sveta Ježiš Kristus. Panna Mária zavinula Ho do plienok, položila do jasiel' a prvá sa klaňala Božiemu Synovi.

Pastieri pri jaslích. Na betlehemských nivách pastieri strážili svoje stáda, ako strážil kedysi Dávid ovečky svojho otca.

V tú noc zjavil sa im anjel (podľa všeobecnej mienky archanjel Gabriel) a ožiaril ich nebeský jas. Pastieri sa veľmi naľakali, ale anjel ich uspokojil: **"Nebojte sa, lebo vám zvestujem veľkú radosť, ktorá bude pre všetok ľud. Dnes sa vám narodil Spasiteľ, Kristus Pán, v Dávidovom meste.** Toto vám bude znamením: Nájdete nemluvniatko, zavinuté do plienok a uložené v jaslích." Keď anjel dohovoril, zjavilo sa veľa anjelov, ktorí chválili Pána Boha a spievali: **"Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle."** (Lk 2, 14)

Len čo pominulo zjavenie, pastieri si hovorili: "Zájdime do Betlehema a pozrime si viac, ktorú nám Pán oznámil." A ponáhľali sa do Betlehema. V maštali za mestom našli Pannu Máriu, svätého Jozefa a nemluvniatko uložené v jaslích. Pastieri padli na kolená a klaňali sa svojmu Spasiteľovi. Potom plní radosti vrátili sa ku svojim stádam a rozprávali každému, čo počuli a videli.

Miesto narodenia Pána je vzácné pre všetkých kresťanov. Cisár Konštantín Veľký dal nad jaskyňou postaviť chrám Panny Márie, ktorý sa zachoval dosiaľ. Pod hlavným oltárom je kaplnka narodenia Pána s nápisom vo veľkej striebornej hviezde: *"Hic de Maria Virgine Jesus Christus natus est"* ("Tu z Márie Panny narodil sa Ježiš Kristus"). Jasle sú uchované v Ríme v chráme Panny Márie Snežnej.

Pamiatku narodenia Pána slávime na Vianoce, 25. decembra.

Meno Ježiš. Jozef a Panna Mária museli ostať v Betleheme za dlhší čas, kým sa zápis podľa rodín previedol. Príbuzní v Betleheme sotva im poskytli prístrešie, lebo pohrdali Galilejčanmi. Svätí manželia bývali cez celý čas v biednom prístavku jaskyne

vedľa hostinca za mestom. Na ôsmy deň pri skromnej rodinnej slávnosti dostal chlapec meno Ježiš ako Ho bol pomenoval anjel pri zvestovaní.

Sviatok mena Ježiš slávime v nedeľu po Novom roku.

Obetovanie Ježiša v chráme. Podľa zákona Izraeliti každé prvorodené dieťa obetovali Bohu a dali zaň výkupnú cenu. Robili to na pamiatku vyslobodenia prvorodených synov v Egypte od smrti. Keď minulo štyridsať dní od narodenia Ježišovho, rodičia Ho zanesli do chrámu v Jeruzaleme, aby Ho obetovali Pánu Bohu. Svätý Jozef oddal dieťa kňazovi, ktorý Ho vzal na ruky a modlil sa nad Ním. Potom chudobní rodičia obetovali dve hrdličky alebo dvoch holubov ako výkupnú cenu za dieťa.

Simeon. V tom čase žil v Jeruzaleme nábožný starec Simeon, ktorému Pán Boh sľúbil, že nezomrie, kým neužrie Mesiáša. Vedený Duchom Svätým, vošiel do chrámu, vzal na ruky dieťa Ježiša, chválil Pána Boha a hovoril: **"Teraz prepust', Pane, svojho sluhu v pokoji, lebo moje oči videli Spasiteľa. On je svetlo na osvietenie pohanov a na slávu svojho ľudu izraelského."** Potom požehnal rodičov a v prorockom duchu povedal matke: "Hľa, tento je ustanovený na pád a na povstanie mnohých v Izraeli, na znamenie, ktorému sa bude odporovať, **a tvoju vlastnú dušu prenikne meč.**" (Lk 2, 29 - 35)

Anna. V Jeruzaleme bývala aj nábožná starena **Anna**, obdarená prorockým duchom. Aj Anna prišla do chrámu, ďakovala Pánu Bohu, že jej dožičil uzrieť Vykupiteľa, a rozprávala o Ňom nábožným krajanom.

Pamiatku obetovania Pána slávime 2. februára. Deň sa menuje aj sviatkom Očisťovania Panny Márie alebo Hromnicami.

Rozprava. Vysvetlite, čo je utiereň, pastierska svätá omša? Aké evanjelium sa číta na deň narodenia Pána? (Začiatok zo svätého Jána.) Každý kňaz môže slúžiť tri sväté omše. Čo je Vigília vianočná? Aký pôst je predpísaný? Anjelský chválospev: "Sláva Bohu na výsostiach..." (Glória in excelsis Deo...) modliame sa pri svätej omši na Gloria. ... Čo znamená meno Ježiš? Čo Kristus? Čo sú "hromničky"? (Z toho je meno sviatku.) Úvod čiže "vádzka" je požehnanie matky, ktorá po narodení dieťaťa ide do chrámu, aby dieťa obetovala do ochrany Božej. Pri úvode sa číta evanjelium o obetovaní malého Ježiša v chráme.

Poučenie. Pri úvode obetovala ťa matka Bohu. Máš MU teda slúžiť verne až do smrti!

Detský vek Ježišov

Mudrci od východu. Z predpovedí prorokov aj pohaní sa dozvedeli o budúcom Vykupiteľovi a očakávali Jeho príchod. Ich učenci zaoberali sa pozorovaním hviezd, podľa zoskupenia ktorých veštili. V čase narodenia Pána zbadali na oblohe novú jasnú **hviezdu**, o ktorej tvrdili, že oznamuje príchod Vykupiteľa. Z Balámovho proroctva vedeli, že Spasiteľ vyjde z pokolenia Júdovho. Traja učení pohlavári - čiže **mudrci** - z východnej Arábie vybrali sa do Jeruzalema a dopytovali sa na novonarodeného kráľa, lebo sa mu

chceli pokloniť. Kráľ Herodes sa naľakal. Zvolal kňazské kniežatá a zákoníkov a pýtal sa, kde sa má narodiť Kristus. Oni mu vraveli: "V Betleheme, lebo tak napísal prorok Micheáš."

Vtedy Herodes potajomky zavolať k sebe mudrcov a dôkladne sa dozvedel presný čas, kedy sa im hviezda zjavila. Potom ich poslal do Betlehema, hovoriac im: "Idte a usilovne sa dopytujte na dieťa. **Keď ho nájdete, oznámte mi to, aby som sa mu aj ja mohol ísť pokloniť.**" Kráľ použil mudrcov za vyzvedačov svojho zlého úmyslu, lebo chcel Ježiša zabiť.

Dary mudrcov. Mudrci odišli z mesta. Na ceste k Betlehemu ukázala sa im hviezda, ktorú boli uzreli vo svojej vlasti. Zaradovali sa, lebo hviezda ich viedla, až zastala nad miestom, kde bolo Božské dieťa. Mudrci vošli do domu a našli Ježiša a jeho matku. V hlbokéj úcte padli na kolená a klaňali sa Mu. Podľa zvyku svojho kraja obetovali Mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. V noci anjel napomenul mudrcov, aby nešli k Herodesovi. Mudrci sa teda vrátili inou cestou do svojej vlasti.

Dary mudrcov mali hlboký význam. Zlato pripomína kráľovskú dôstojnosť Ježišovu, kadidlo je znakom Jeho Božskej velebnosti a myrha pripomína Jeho ľudskú smrteľnú prirodzenosť.

Mená troch kráľov sú neznáme. Neskôršie kresťania ich pomenovali *Gašpar, Melichar a Baltazár*.

Sviatok Troch kráľov čiže Zjavenie Pána svätíme 6. januára.

Útek do Egypta. Keď mudrci odišli, Jozefovi sa zjavil vo sne anjel a povedal mu: "Vstaň, vezmi dieťa a jeho matku a ponáhľaj sa do Egypta! Ostaň tam, kým ti nepoviem, lebo Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil." Jozef hneď vstal a ponáhľal sa s Pannou Máriou a Ježišom do Egypta.

O ceste svätej rodiny do Egypta vzniklo veľa nábožných legiend.

Vražda chlapcov. Herodes márne čakal mudrcov. Jeho vyzvedači zistili, že mudrci našli dieťa, obetovali mu dary a tajne odišli. Kráľ chcel dohoniť, čo zameškal. Tajne poslal čatu vojska do Betlehema a kázal pozabíjať všetkých nižšie dvojročných chlapcov v mestečku a na jeho okolí. Všade sa ozýval nárek matiek, ako to predpovedal prorok Izaiáš. Malý Ježiš bol už v bezpečí za hranicami krajiny.

Pamiatku povraždených betlehemských detí čiže "Mládátôk" slávime 28. decembra. Ctíme ich ako svätých mučeníkov. Bolli pokrstené krstom krvi.

Návrat z Egypta. O krátky čas Pán Boh dokončil ukrutné vladárenie Herodesovo. Kráľ zomrel na veľmi bolestnú chorobu. Po jeho smrti vznikli krvavé spory o trón. Pre veľký nepokoj v Palestíne cisár Augustus rozdelil celú krajinu medzi troch Herodesových synov. **Archelaus** dostal Júdsko a Samariu, **Herodes Antipas** Galileu a južnú časť Perey a **Filip** severnú Pereu za Jordánom.

V tom čase zjavil sa anjel vo sne Jozefovi a povedal mu: "Vstaň, vezmi dieťa a jeho matku a id' do krajiny Izraelovej, lebo zomreli, ktorí číhali na život dieťaťa." Jozef chcel sa osadiť v Betleheme, lebo dúfal, že v blízkom hlavnom meste nájde zárobok. Ale na ceste sa dozvedel, že v Judei vládne ukrutný Archelaus, preto sa vrátil do Nazareta.

Jeho neskorý návrat nevzbudil osobitnú pozornosť medzi ľuďom, lebo obyvatelia Palestíny ľahko menili miesto pobytu podľa toho, kde našli lepší zárobok. Búrlivé pomery v Palestíne zavinili, že na betlehemskej udalosti sa čochvíľa zabudlo. Spasiteľ Ježiš rástol nepoznaný vlastnými krajanmi. Všetci ho pokladali za syna tesára Jozefa. Život Ježišov v Nazarete menujeme preto **skrytým životom Spasiteľovým**.

Dvanásťročný Ježiš v chráme. Malý Ježiš vyrástol na chlapca. Bol si vedomý, že je Syn Boží, a poznal i svoje poslanie na svete. Už ako chlapec bol vševediaci, všemohúci a nekonečne svätý. Svoje Božstvo skrýval pred ľuďmi, iba jeho život prezrádzal, že je veľmi svätý.

Podľa Mojžišovho zákona všetci dospelí Židia mali putovať každý rok do Jeruzalema na výročné sviatky. Jozef a Mária každý rok konali svoju púť na veľkonočné slávnosti. Keď Ježiš doplnil dvanásť rok života, stal sa "synom zákona" a putoval aj On s nimi. Keď vkročil do chrámu, bol hlboko dojatý. Všetky obrady, obety a najmä zabíjanie veľkonočného baránka pripomínali Mu Jeho Obetu kríža. Po skončení slávnostiach matka a svätý pestún vrátili sa domo s väčšou skupinou pútnikov. Ale Ježiš zatúžil byť v dome Otcovom a ostal v chráme. Rodičia to nezbadali, lebo mysleli, že ide v sprievode so známymi. Keď prešli deň cesty, hľadali Ho medzi pútnikmi, ale nadarmo. Ponáhľali sa späť do mesta a na tretí deň našli Ho v chráme medzi učiteľmi zákona, ako sa ich vypytoval a tak múdro im odpovedal, že sa všetci divili. Matka pristúpila k Nemu a povedala Mu: "Synu, prečo si nám to urobil? Hľa, tvoj otec a ja s bolesťou sme ťa hľadali." Ale Ježiš odpovedal matke: "**Prečo ste ma hľadali? Či ste nevedeli, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?**" Ale oni nerozumeli Jeho slovám.

Potom sa Ježiš vrátil s nimi do Nazareta a bol im poddaný ako syn rodičom. Svätému Ježišovi pomáhal pri remesle, čím posvätil prácu rúk. Jeho ľudská prirodzenosť vzrástala na tele i na duchu a získala si vždy väčšiu slávu u Boha. V Nazarete žil Ježiš do 30. roku života. Židia Ho preto menovali Ježiš Nazaretský. Svätý Jozef zomrel pred Jeho verejným vystúpením.

Ježiš žil v nazaretskej rodine, aby dal príklad rodinám a dietkam. Sviatok svätej rodiny slávime v nedeľu po Troch kráľoch. Svätého Jozefa si ctíme ako ochrancu veľkej rodiny - svätej Cirkvi a ako patróna šťastlivej smrti. Jeho sviatok je 19. marca.

Rozprava. Čo je koleda? Kedy sa ešte žehnajú príbytky? (novostavby) Vysvetlite tajomstvá radostného ruženca.

Poučenie. Aj ty máš byť často v "dome Otca nebeského". Chrám má byť твоjim druhým domovom.

Vysmej sa výsmechu. Pohrádaj tým, "čo povedia" ľudia. Hľad na Boha a precíťuj Ho v sebe samom a vo všetkom, čo ťa obklopuje. Tak nadobudneš svätú bezostyšnosť, ktorú potrebuješ (aký to paradox), aby si žil s jemnosťou kresťanského rytiera.

Presvedč sa, že výsmech neexistuje pre toho, kto robí to, čo je najlepšie.

(svätý Josemaría Escrivá de Balaguer)

Kristova vôľa - Najhlavnejšie pravidlo nášho života

I. Ktoré je najhlavnejšie pravidlo nášho života?

Aby sme žili podľa vôle Boha, ktorému ďakujeme za svoj život.

Náš život teda správny je vtedy, keď sa v ňom uskutočnila vôľa a úmysel Boha: sláva Božia a naša blaženosť: "Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!" (Lk 2, 14) Aj prvé dve prosby Otčenáša znejú: "Posväť sa meno tvoje" (sláva Božia) a "Príď kráľovstvo tvoje" (naša blaženosť). "Kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, ten vojde do kráľovstva nebeského." (Slová Pána Ježiša, Mt 7, 21)

Lásku k správne mu životu a dobrovoľné jeho cvičenie menujeme mravnosťou. A toho, kto kráča po ceste správneho života, menujeme mravným človekom.

Mravnosť je premenením viery na život, jej vykvitnutím a ovocím.

II. Či môžeme byť bez viery mravnými?

Veľmi zriedka a len v prípadoch menších pokušení.

Len Boh vie zaistiť vládu mravnosti, lebo:

- a) On je nad každým, nad sudcom i obžalovaným, nad pánom i sluhom, nad bohatým i chudobným, nad kráľom i podaným;
- b) lebo Boh pozná nielen naše vonkajšie skutky, ale aj naše najtajnejšie myšlienky a city a berie nás pre ne na zodpovednosť;
- c) lebo Jeho zmýliť, podplatiť alebo pred Ním utiecť nemožno.

Každá iná mravná autorita môže vychádzať len z najvyššej autority Božej. "Kde by zašli ľudia bez viery? Pre jednu hrušku vraždili by jeden druhého", povedal Napoleon.

Svetoznámy továrnik Krupp na smrteľnej posteli toto povedal svojmu synovi: "Synu môj, kto nemá viery, tomu never ani ty!"

Takzvaná laická poctivosť bez viery kryje len zdanlivosť poctivosti. Niektorí v očiach ľudí môže byť tým najpoctivejším človekom, v skutočnosti však je azda tým najväčším podliakom, skrytým otrokom zločinov. Vzdelanosť bez viery len úskočnejšie a prefíkanejšie vymýšľa a zakrýva hriech.

Ani svetský zákon nemôže nahradiť náboženstvo. "Zákon je pavučinou: muchu chytí, ale osy z nej vyletia." (Merežkovský) Zákon prenasleduje len dokázateľný zločin, popri ňom však môžu bujniť zlá myšlienka a žiadosť, prudkosť a vášeň, hlavné to štyri pramene hriechu.

Svätá neústupnosť nie je bezohľadnosťou. Bud' neústupný v náuke a v správaní, ale zato poddajný v spôsoboch. Bud' ako ťažký kyjak uložený v čalúnenom puzdre. Bud' neústupný, ale nie zaťatý. (svätý Josemaría Escrivá de Balaguer)

III. Ktorá viera hlása najdokonalejšiu mravnosť?

Pravá viera Kristova a viera katolícka.

Mravouka katolíckej viery tak prevyšuje mravouky ostatných náboženstiev alebo mravouku krehkého človeka, ako prevyšuje svetlo a teplota slnka umelé pramene svetla. Hľa:

a) mravouka katolíckeho náboženstva nespočíva na ľudskom mienení, na rozkazujúcom slove veľkej osobnosti, na rozhodnutiach alebo hlasovej väčšine schôdzi strán, ale na Najvyššej Autorite, ktorá s váhou bezpodmienečnej istoty vyhlasuje: "Ja som cesta, pravda a život!" (Evanjelium svätého apoštola Jána)

b) v katolíckej mravouke Boh žiada od nás mravný život nie ako od nádenníkov, ale ako od svojich dietok, ktoré ho ctia a milujú ako svojho Otca;

c) katolícke náboženstvo dáva k mravnému životu mohutnú a dokonalú pohnútku a príčinu: lásku Božiu, lásku blížneho a večnú blaženosť. Láska povznáša službu Božiu v ochotnú, vznešenú, dobrovoľnú a oblažujúcu službu. Láska a nádej na večnú odmenu pomôžu nám, prevedú nás cez pokušenia, cez ťažkosti a obete mravného života.

d) mravouka katolíckeho náboženstva nie je chladnou teóriou, ani požadovaním nemožných vecí; ona všetko, čo od nás žiada, aj ukáže, ba aj stelesní v Kristovi, ako v živom a najdokonalejšom ideále, ďalej aj vo svätých, ktorí Kristom Pánom žiadany stupeň svätosti dosiahli;

e) k nasledovaniu Krista katolícka viera vo sviatostiach dáva aj účinné, nadprirodzené porostriedky;

f) mravouka katolíckeho náboženstva je taká vznešená, že jej stupňovanie nie je možné. "Budte dokonalí", povedal Pán Ježiš, "ako i váš Otec nebeský je dokonalý!" (Mt 5, 48)

g) Pán Ježiš sa aj postaral o to, aby jeho mravouka ostala nezmenená. Preto založil Cirkev. Jednotlivé kvapky mora môžu sa meniť, jeho vlny víchor môže rozvrieť, ale more samo ostáva na svojom mieste a nemení sa. Tak aj jednotliví členovia Cirkvi môžu sa mýliť a odchýliť od dobrých mravov, ale Cirkev sama, ako Kristova ustanovizeň a hlásateľka jeho učenia, do konca sveta bez omylu a váhania bude ochraňovať a hlásať učenie svojho Majstra. V Cirkvi svätej Kristus Pán hovorí k nám: "Ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta." (Mt 28, 20) "A brány pekelné ju nepremôžu!" (Mt 16, 18)

h) štatistiky dokazujú, že proti vymieraniu národov, proti epidémii samovrážd a proti manželským rozlukám katolícka viera bojuje najúspešnejšie;

Boh a odvaha! Odvaha nie je neopatrnosť. Odvaha nie je nerozvážnosť. Buď ešte odvážnejší a keď niečo potrebuješ, majúc vždy na pamäti "Fiat", nepros, ale povedz: "Ježišu, chcem to a to", lebo tak prosia deti.

(svätý Josemaría Escrivá de Balaguer)

IV. Z čoho poznáme Božiu vôľu?

Zo zákonov Božích a z hlasu svojho svedomia.

Pravidlá správneho počínania a chovania menujeme zákonom. Najhlavnejšie a najvšeobecnejšie mravné zákony Boh ako by "vpísal do našich srdc" (Rim 2, 14 - 15) Tieto zdravý rozum spozná sám. Napríklad že medzi dobrom a zlom je rozdiel alebo že Božstvo musíme uctievať, že dieťa musí rodičov poslúchať, ... Tento do nášho srdca vpísaný zákon menujeme aj prírodným zákonom. Okrem toho je ešte taký zákon, ktorý nám Boh zjavením výslovne oznámil. Preto tento zákon menujeme zjaveným zákonom. Zjavený zákon je potrebný, lebo:

a) prirodzený zákon nie je vo všetkom ustálený a preto naša ku zlu naklonená povaha a vašeň prírodný zákon v mnohom prekrútila alebo znetvorila; napríklad našli sa úrady, ktoré krvnú pomstu považovali za prípustnú;

b) autorita zjavených zákonov Božích je väčšia, teda dôraznejšia a účinnejšia

A naopak, nebolo by dôstojné Pána Boha, aby aj stále sa meniace a najpodrobnejšie pomery ľudského spoluzitia on upravoval rozličnými zákonmi a nariadeniami. Preto Boh zjavil len najhlavnejšie a večne platné zákony, kým ostatné zveril Cirkvi svätej a štátu. Tieto dve ustanovizne v mene Božom môžu vynášať záväzné zákony. Kristus Pán týmito slovami dal Cirkvi svätú moc na vynášanie zákonov: "Čo zviažete na zemi, bude zviazané na nebi; a čo rozviažete na zemi, bude zviazané aj na nebi", a "Keď ani Cirkev neposlúchne: Maj sa ako pohan a mýtnik". (Mt 18, 17 - 18) "Lebo nieto vrchnosti, iba od Boha, ale ktoré sú, od Boha sú zriadené." (Rim 13, 1 - 2) Cirkevné a štátne zákony oproti zjaveným zákonom menujeme ľudskými zákonmi. Ľudské zákony však zaväzujú len vtedy, keď sa neprotivia ani zákonom prírodným, ani zjaveným Božím zákonom. Ak ľudia nariadia alebo zakazujú niečo takého, čo je proti vôľi Božej, vtedy Pána Boha treba poslúchať: "Viac treba poslúchať Pána Boha, ako ľudí." (Skutky apoštolov 5, 29)

V. Ako menujeme desať najhlavnejších zákonov Božích?

Desiatimi Božími prikázaniami.

Desať Božích prikázaní je mimoriadnym dobrodením nášho Otca nebeského. Je požehnaním pre jednotlivcov, pre národy a pre celé ľudstvo. Desať Božích prikázaní totižto určuje také povinnosti, ktoré sú potrebné k udržaniu ľudskej spoločnosti, k bezpečnosti jednotlivcov, k slobode a k duševnému a telesnému blahu.

Desať Božích prikázaní Boh nedal pre jeden ľud alebo národ, ale každému človekovi všetkých čias a prispôbil ich k potrebám ľudskej prirodzenosti. Odtiaľ je, že vedia riadiť mravné potreby všetkých v každom čase. Preto aj Kristus Pán potvrdil Desať Božích prikázaní: "Neprišiel som zákon zrušiť, ale splniť." (Mt 5, 17)

Desať Božích prikázaní je takým veľkým dobrodením Pána Boha, že každý rok zvláštnym sviatkom by sme sa mu mali za ne poďakovať. Vojny, vnútro i zahraničnopolitické nešťastia, spoločenské nedostatky, hromadná bieda a iné veľké nespravodlivosti sú odtiaľ, že ľudia Desať Božích prikázaní nerešpektujú. Preto my, katolíci, Desať Božích prikázaní nielen odriekame, ale na prejavenie našej hlbkej povďačnosti a vďaky sa ich aj pomodlíme.

Desať Božích prikázaní

1. "Ja som Pán Boh tvoj, nemaj iných bohov predomnou, aby si sa im klaňal!"
2. "Nevyslovuj meno Božie nadarmo."
3. "Pamätaj, aby si deň sviatočný svätíš!"
4. "Cti otca svojho i matku svojho!"
5. "Nezabi!"
6. "Nezosmilni!"
7. "Nepokradni!"
8. "Nesvedč krivo proti blížnemu svojmu!"
9. "Nežiadaš si manželku blízneho svojho!"
10. "Ani netúž po majetku blízneho svojho, ani po ničom, čo jeho je!"

Okrem prikázaní ešte z čoho poznáme vôľu Božiu?

Z hlasu svojho svedomia.

Svedomie nám pošepne, či sme konali podľa vôle Božej alebo nie. Svedomie nás pred skutkom povzbudzuje k dobrému a varuje od hriechu. A po skutku dobrým pocitom naplní dušu, keď sme dobre činili, a zase obviňuje nás, trápi, hryzie, znepokojuje a ustrašuje, keď sme spáchali hriech. ("Výčitky svedomia") "Svedomie je našepkávačom životného javiska!" "V živote len dve rany poznám: výčitky svedomia a chorobu." (Tolstoj)

Povinní sme vždy nasledovať slovo svojho svedomia. Toho, kto vždy verne sleduje slovo svojho svedomia, menujeme svedomitým, a toho, kto koná proti svojmu svedomiu, nesvedomitým. Nesvedomitý človek v mravnom ohľade klesá čoraz väčšími, niekedy až do zatvrdlosti. (Príklad Judášov.)

Svedomie v jednotlivcovi možno zjemňovať alebo otupovať. Svedomie sa zjemňuje pravidelným nasledovaním jeho slova, počúvaním slova Božieho, každodenným spytovaním svedomia, častejšou svätou spoveďou a svätým prijímaním, čítaním náboženských kníh a rozjímaním. Otupuje sa častejším spáchaním hriechu, zlým príkladom, nemravným čítaním a podobnými.

Citlivé, jemné svedomie podobné je jemnému hudobnému sluchu alebo jemnej (precíznej) vážke. Ako tamten bolestne pocíti i najmenší alebo najtichší falošný tón, alebo

táto zasa vykývne sa aj na tú najnepatrnejšiu váhu, tak aj jemné svedomie vycíti hriešnosť alebo správnosť skutku i najmenšieho významu. A zasa tupé alebo široké svedomie podobá vozovej (mostovej) váhe; ako táto len pri ťažkých predmetoch účinkuje, tak aj široké svedomie pohne sa len pri veľkých hriechoch, menšie ani nepocíti. Naše svedomie je spolu aj rozhodujúcim dôkazom pri našej dobrej vôli, a či pri tom, že bez prinútenia (vnútorného a vonkajšieho) môžeme si voliť medzi rozličnými skutkami, napríklad medzi dobrým a zlým, medzi postením a jedením, medzi účasťou a neúčasťou na službách Božích. Inak výčitky svedomia nemali by podkladu a vysvetlenia ako ani blažený pocit čistého svedomia.

Nájde sa síce niekoľko "mudrcov", ktorí popierajú slobodnú vôľu, ale týchto nemusíme brať vážne. Za isté môžeme totižto brať, že keby ich poškodili alebo im ublížili, oni by boli prví, ktorí by žiadali zadosťučinenie, ktorí by nadávali vinníkovi a preklínali ho, hoci podľa ich teórie mali by vinníka ospravedlniť ako takého, ktorý nie je zodpovedný za svoj čin, lebo nemajúc slobodnej vôle, konal z prinútenia.

Slobodu vôle najlepšie dokazuje zdravý rozum a sebavedomie človeka. Aj celé naše spoločenské zriadenie vystavené je na slobode vôle. Bez slobodnej vôle nemá zmyslu súdnicstvo, väzenie, výchova, požadovanie poslušnosti a pocit zodpovednosti. Len si predstavme, aký následok by to malo, keby sme do praktického života previedli mylný názor, že niet slobodnej vôle, teda že nikto nie je zodpovedný za svoje skutky.

Sú okolnosti, ktoré viacmenej vplyvajú na našu vôľu; napríklad dedičnosť, vášeň, prirodzená náklonnosť, výchova, životné okolnosti, ... Ale nech tieto vplyvy doliehajú na nás hociakou váhou, len vtedy nás môžu zdolať, keď naša vôľa dobrovoľne uvoľní uzdu. Oproti týmto vplyvom sme tak, ako lodník oproti vetru, prúdu a vlnám. Dovtedy, kým lodník drží v ruke kormidlo, loď bude sledovať smer, ktorý volí lodník. Práve tak, keď aj tisícoraké vplyvy zasiahnu našu dušu, naša vôľa má schopnosť a možnosť aj medzi vlnobitím týchto vplyvov voliť si smer a ním kráčať.

Vzbudenie dokonalej ľútosti

***Z celého srdca ľutujem všetky svoje hriechy, lebo som nimi Teba,
svojho nekonečne dobrého a lásky najhodnejšieho Boha, urazil.
Pevne sľubujem, že viacej nezhreším a príležitosti ku hriechu sa vyvarujem.***

***Pane, nie som hodný, aby si vošiel do príbytku srdca môjho,
ale povedz len slovom a uzdravená bude duša moja.
(Pred prijímaním, keď kňaz pozdvihuje Oltárnu Sviatosť;
u nás pritom miništrant 3x cengá).***

***Tvoja čnosť nemá byť hlučná.
(svätý Josemaría Escrivá de Balaguer)***